

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΥΠΑΚΟΗ»

«Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΥ»

Περιεχόμενα Τεύχους

«Κατεβαίνοντας στο θορυβώδη καταρράκτη του Χρόνου» (π. Βασιλείος Βολουδάκης)	3
Λίγα λόγια από την Σύνταξη (Νινέττα Βολουδάκη)	6
Χριστούγεννα! (π. Γεράσιμος Βουρνάς)	8
Το Μέγα Μυστήριο της Ένσάρκου Οικονομίας και ή σωτηριολογική του διάσταση (Δρ. Ί. Μαρκάς)	13
Έλληνικά Ταχυδρομεία: Η ιστορία (Ζωή Αγγελικούδη)	17
«Il combattimento spirituale» και «Αόρατος Πόλεμος» (Β. Κ. Νομομαθής)	23
Λίγες νηφάλιες σκέψεις μπροστά σε μία Χριστουγεννιάτικη καταιγίδα (Χρύσα Αλεξοπούλου)	27
Ο τοίχος είχε τη δική του ιστορία (Άγγελος Άγγελου)	33
Μακάρι να ειρηνεύσουμε αυτή την χρονιά (Χ. Καμπερογιάννης)	36
Ένα μικρό διήγημα (Ενορίτισσα)	38
Σκέψεις για τα Χριστούγεννα (Άδαμαντία Τσιώνα)	42
Ποίημα	44

Διμηνιαίο περιοδικό
των Έκδόσεων «ΥΠΑΚΟΗ»

Μαυρομιχάλη 96, 114 72 Αθήνα
Τηλ: 2103635913, 2103607890

Website: <https://www.ypakoh.gr>

Παραγγελίες: orders@ypakoh.gr

YouTube: @ekdoseisypakoh

Facebook: #Εκδόσεις-Υπακοή

Email: verbalibris@gmail.com

Υπεύθυνη Έκδοσης:
Νινέττα Βολουδάκη

Καλλιτεχνική Επιμέλεια:
Σαπφώ Νίνου

Τυπογραφική Έπεξεργασία:
Σπυρίδων Κροντήρης
Δέσποινα Χαρίση
Άντιγόνη Μακρή

© Εκδόσεις «ΥΠΑΚΟΗ»

«ΚΑΤΕΒΑΙΝΟΝΤΑΣ ΣΤΟ ΘΟΡΥΒΩΔΗ ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ»

Αὐτὴν τὴν κρίσιμη ἀλλαγὴ τῆς ζωῆς μας, τῆς εἰσόδου ἑνὸς Νέου Χρόνου, πού δέν τόν ἔχει ξαναζήσει ποτέ ἡ ἀνθρωπότητα, γι' αὐτό εἶναι καί παντελῶς ἄγνωστα τὰ μυστικά του, δέν μποροῦμε νά τὴν ἀντιμετωπίσουμε μόνοι μας καί γι' αὐτό καταφεύγουμε σέ ἕναν Ἀληθινό, Παραδεισένιο Πατέρα, τόν Ἅγιο Ἰουστῖνο Πόποβιτς, πού πάλεψε μέ τὴν πολέμια τῆς Αἰωνιότητος γενεά μας, τὴν νίκησε καί μᾶς ἀπέδειξε ὅτι ὁ χρόνος, δέν εἶναι γιὰ τόν ἄνθρωπο, πού ἀγαπᾷ ἔμπρακτα τόν Χριστό μας, «*ἄσπλαχνος τύραννος*» οὔτε ἀνελέγητη τρικυμία, οὔτε κάθοδος «*σέ μιά σκοτεινὴ ἄβυσσο*», ὅπως τόν βίωσε ὁ Καζαντζάκης, ἀλλὰ μιά πραγματικὴ Εἰρήνη λογισμῶν, νοῶς καί καρδίας.

Καταφεύγουμε στὸν ἅγιο Ἰουστῖνο, εἰδικὰ σ' αὐτόν, γιατί, ἐνῶ ὅλοι οἱ ἅγιοι Πατέρες μας πέρασαν νικητές ἀπὸ τὸν «*θορυβῶδη καταρράκτη τοῦ χρόνου*», τοῦ δικοῦ του χρόνου ὁ καθένας τους, ἐκεῖνος μᾶς μιλάει στή γλῶσσα μας, περιγράφει τὴν τραγωδία μας, τίς διακυμάνσεις τῆς φοβισμένης ψυχῆς μας, τίς ἀγωνίες, τὴν μικροψυχία μας καί τὴν ἀπόγνωσή μας, πού ὀφείλεται στήν μεγάλη πεποίθηση στὸν ἑαυτό μας καί μᾶς ἀπλώνει τὸ χέρι του σέ βοήθειά μας καί «*ἀπὸ τίς θυελλώδεις ἐμπειρίες του, μᾶς συνδέει τὴν γῆ μέ τὸν Οὐρανό*»!

Γιὰ μᾶς, ἡ βίωση τοῦ χρόνου εἶναι μιά μεγάλη δοκιμασία καί καθημερινή ἀναμέτρηση μέ τὴν Ἀλήθεια καί τό φέμα, τό αὐθεντικό ἢ τὴν ἀπομίμηση, τὴν Ζωὴ ἢ τὸν θάνατο. Ἰδίως ὅσο περνοῦν οἱ μέρες καί λιγοστεύει ἡ χρονικὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Β' Παρουσία τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, γίνεται σέ μᾶς, δυστυχῶς, πῶς αἰσθητὴ ἀπὸ τὴν Παρουσία τοῦ Χριστοῦ, ἡ δυσωδία τοῦ Ἀντιχρίστου, πού ἔχει ξεθαρρέψει καί βιάζεται νά ἀναμετρηθῇ μέ τόν Χριστό μας, ἐνῶ γνωρίζει τί τὸν περιμένει.

Ἐμεῖς, παρ' ὅτι Χριστιανοί στήν ἐπιγραφὴ μας, ἔχουμε ψυχικά παραλύσει, βλέποντας τό κακό νά ὑπερκορυφώνεται, νά βασιλεύει,

νά νομοθετῇ, νά δικάζῃ καί νά ποιοῦν, σάν νά μὴν ὑπάρχῃ Θεός, σάν νά «ἐδόθη πᾶσα ἐξουσία», ὅχι στὸν Χριστὸν μας, ἀλλὰ στὸν «ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου, τοῦ ἀπατεῶνος»!

Ἐχοῦμε στὴν κυριολεξία παραλύσει στίς μέρες μας, ὅσοι τοῦλάχιστον διατηροῦμε κάποια ἐπίγνωση τῆς πραγματικότητας, γιατί, ἐνῶ πάντοτε καί σέ κάθε ἐποχῇ, ὑπῆρχε ἡ ἁμαρτία, ἡ ὑποκρισία, τό κακό, σέ καμμιὰ ἄλλη, ὅμως, ἐποχῇ τό κακό, ἡ ἁμαρτία, ἡ ὑποκρισία, ἡ διαστροφή, δέν γινόταν σημαία, σέ καμμιὰ ἐποχῇ δέν ἐπιστεῦετο ὡς παράλληλη πραγματικότητα καί δυνατότητα ἀβλαβοῦς ἐπιλογῆς, σέ καμμιὰ ἄλλη ἐποχῇ δέν εἶχε τολμηθεῖ ἡ ἀνατροπὴ ὅλων ἀνεξαίρετως τῶν Ὁδηγιῶν τοῦ Οὐρανίου Πατέρα μας καί ἡ ἀντικατάστασή τους μέ χωματένια, ἢ μᾶλλον βορβορώδη ἐντάλματα διεστραμμένων ἀνθρώπων.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος ἡ σύγχρονη ζωὴ κινεῖται στό ἀπόλυτο Ψέμα. Στά Σχολεῖα, στά Πανεπιστήμια, στὴν καθημερινότητα τῶν ἀνθρώπων διδάσκεται –θεωρητικά καί πρακτικά– ἡ ψεύτικη ἐπιστήμη, ἡ διεστραμμένη χρονολόγηση καί λειτουργία τοῦ σύμπαντος κόσμου, ἡ ἀπάτη λέγεται εἰλικρίνεια καί ἡ γνησιότητα ὀπισθοδρόμηση καί φοβικότητα, «τό πικρὸν λέγεται γλυκύ καί τό γλυκύ, πικρὸν» καί, ὅχι μόνο λέγεται, ἀλλὰ καί ἐπιβάλλεται καί ἀλλοίμονο σέ ἐκεῖνον πού θά ἀντεῖπῃ! Ἀκόμη καί στὴν Ἐκκλησίᾳ ἔχει εἰσαχθεῖ ἡ ψευδοδιδασκαλία καί ἡ ἀήθης ἠθικὴ ἀπὸ ἀρκετοῦς, δυστυχῶς, Κληρικούς, οἱ ὁποῖοι μέ τὰ λεγόμενα καί τοὺς ἰσχυρισμούς τους γεννοῦν σοβαρές ὑποψίες ὅτι δέν πρέπει νά πιστεύουν οὔτε κἂν στὴν ὑπαρξὴ τῆς Αἰώνιας Ζωῆς!

Μέσα, λοιπόν, σ' αὐτὴν τὴν καταρρακτώδη ροὴ τοῦ χρόνου πού ζήσαμε καί θά ζήσουμε, ὅσο παρατείνει ὁ Κύριος τῆς Ζωῆς καί τοῦ Θανάτου τὴν ἐπίγεια ἐκπαίδευσή μας, μέσα στό μαρτύριο τῶν καθημερινῶν ἀπεγνωσμένων σκέψεων καί συμπερασμάτων μας, νοιώθουμε τὴν ἀνάγκη νά προστρέξουμε στὸν Πατέρα, πού ἔζησε τό μαρτύριο τῶν ἡμερῶν του ἀλλὰ καί τῶν δικῶν μας ἡμερῶν, ἀφοῦ εἶχε ὄραση καί αἴσθησι Προφήτου καί νά ἀντιγράψουμε τό φάρμακο, πού θά μᾶς τηρήσῃ ἀβλαβεῖς –ἂν τὸν ἀκούσουμε– ἀπὸ τὴν σύγχρονη τρικυμιώδη ἀπάτη. **Τό φάρμακο εἶναι ἡ μετατροπὴ τῆς σκέψης σέ προσευχή.** Μάλιστα, μᾶς τονίζει: «Εἶναι κατὰρα γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἡ σκέψη, πού δέν θέλει νά μεταμορφωθῇ σέ προσευχή»! Ἄς προσευχηθοῦμε, λοιπόν, μαζὶ του: ... «Γλυκύτατε Ἰησοῦ, διάχυσέ με, καί δι-

άχυνέ με, πάνω σέ όλους τούς ούρανούς Σου καί στά θαύματά Σου, ὦ Θεέ τῶν ἀγίων θαυμάτων! Ξέρω καί ὁμολογῶ ὅτι τό κανδήλι μου ἄσβηστα καίει ἐνώπιον τοῦ θαυμασίου Προσώπου Σου μόνο ὅταν τοῦ προσθέτω ἀδιάλειπτα σταγόνα σταγόνα τό αἷμα μου, τό αἷμα ἀπό τήν καρδιά μου, τή συγκινημένη ἀπό τό μυστήριο τῶν κόσμων Σου. Μοναδικέ, καθετί μέσα μου ἀντικατάστησέ το μέ τόν Ἐαυτό Σου, Ἀναντικατάστατε!, διότι μόνο μέσω τοῦ ἑαυτοῦ Σου καί μέσα στόν Ἐαυτό Σου αἰσθάνομαι εἴτε τόν ἑαυτό μου εἴτε τούς κόσμους γύρω μου ὡς τήν εὐχάριστη καί χαρμόσυνη ἀγγελία τοῦ Θεοῦ... Ὅλες οἱ σκέψεις μου, ὅλες οἱ αἰσθήσεις μου, ὅλες οἱ ἐπιθυμίες μου ἄς συμπαρασύρονται κάτω ἀπό τό θορυβώδη καταρράκτη τοῦ χρόνου μέσα στή θαυμάσια καί μαγευτική αἰωνιότητά Σου, ὦ Δημιουργέ τοῦ χρόνου καί Θεέ τῆς αἰωνιότητας!» (Αγ. Ἰουστίνου Πόποβιτς, «Φιλοσοφικοί Κρημνοί», Ἰ. Μ. Χιλανδαρίου, σελ. 295)

Ἀμήν, Ἀμήν, Ἀμήν. Γένοιτο! Γιά νά εἶναι Εὐλογημένη ἡ Νέα Χρονιά!

π. Βασίλειος Ε. Βολουδάκης

Λίγα λόγια από την Σύνταξη

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Για άλλη μία φορά, ο π. Βασίλειος, με τό τελευταίο του μήνυμα τών τελευταίων του έπιγείων Χριστουγέννων, καταφέρνει νά κάνει αυτό πού γνώριζε καλά σέ όλη του τήν έπίγεια ζωή: νά μετατρέπει τό βάρος καί τήν κούραση τοῦ χρόνου καί τῆς κάθε εἰδους θλίψης, σέ “πραγματική Ειρήνη λογισμῶν, νοός καί καρδίας”.

Ὁ χρόνος ἦταν καί εἶναι τό βάρος μας, ἡ φθορά μας, ἡ έξορία μας ἀπό τήν ποθεινή αἰωνιότητα. Ὁ χρόνος ἐπιταχύνεται καί βαραίνει. Ἐχουμε ὅμως ἀναλογιστεῖ τί μεγάλη εὐεργεσία εἶναι τό ὅτι ἔχουμε γεννηθεῖ μετά τήν Γέννηση τοῦ Χριστοῦ; Μετά τήν κατάργηση τοῦ θανάτου; Μετά τήν σύγχυση καί τήν ἀπελπισία τῆς ἀπώλειας τῆς μνήμης τοῦ Δημιουργοῦ καί Πατέρα μας; Ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἔψαχναν, καί ποθοῦσαν κάτι ἀόριστο, ἀδιευκρίνιστο, ἄπιαστο (κάτι πού δέν ἤξεραν, κάτι πού χανόταν στό σκοτάδι τῆς ἀρχῆς τοῦ Χρόνου τήν ὁποία εἶχαν χάσει), μέ μόνα τους ἐφόδια τήν ἀθεράπευτη νοσταλγία τοῦ νά μήν ξέρεις κἄν τί εἶναι αυτό πού νοσταλγεῖς καί τή φαντασία τους. Μέ αὐτά τά ἐφόδια προσπαθοῦσαν νά δοῦν μέσα στό σκοτάδι. Νά παλεύουν μέ τούς δαίμονες καί τούς ἐφιάλτες καί τούς φόβους τους καί νά προσπαθοῦν νά τούς ἐξορκίσουν.

Ἔτσι ἄρχισε, κάθε λαός, κάθε ἄνθρωπος, ἀνάλογα μέ τόν χαρακτήρα του καί τίς ἀναλαμπές του καί τά ἰδανικά του, νά βάζει στόχους. Στόχους κυριαρχίας, στόχους κατὰκτησης, στόχους ἐπέκτασης, στόχους δικαιοσύνης. Κι ἄρχισε νά φτιάχνει μηχανές καί νά

ξεκινάει πολέμους για να νοιώσει δυνατός. Κι άρχισε να φαντάζεται θεούς και ήρωες. Κι άρχισε να λατρεύει τους θεούς του, γιατί οι θεοί του ήταν ίδιοι με τον έαυτό του και με τις βαθύτερες έπιθυμίες του. Κι άρχισε να μισεί τους θεούς των άλλων, γιατί του άπειλούσαν την ασφάλειά του. Κι άρχισε ή άδικία και ή κακία να βασιλεύει και τό αίμα να ρέει στή γη σάν νερό, ζητώντας δικαιοσύνη.

Μέχρι πού ήρθε τό “πλήρωμα του χρόνου” και γεννήθηκε ένας άνθρωπος, μιά γυναίκα, ή μόνη “άμωμος και καλή” ή μόνη πού κράτησε την αρχέγονη μνήμη της άκέραιη από κάθε προσωπική της φαντασία, ή έπιθυμία, ή πρόσμειξη, ή μόνη πού θέλησε και μπόρεσε να κατεβάσει τον Θεό στή γη και έγινε Μητέρα Του. Για να μπορούμε έμεις, πού γεννηθήκαμε μετά τή δική Του Γέννηση, να νικήσουμε τό σκοτάδι μας και τό προσωπικό, ό καθένας μας, αλλά και τό γενικό και πανανθρώπινο.

Μέ την Γέννηση του Χριστού, μάς δόθηκαν οι προϋποθέσεις, αν τό θέλαμε όλοι μαζί, να έπιστρέψαμε στην πρώτη μας πατρίδα. Κάποιοι τό θέλησαν και τό πέτυχαν. Οι περισσότεροι όμως, έμειναν μέ τους γνώριμους θεούς τους και τους γνώριμους δαίμονές τους γιατί επέλεξαν να ακολουθήσουν την διαιώνιση τής προγονικής άμαρτίας από τό να αγαπήσουν “τόν αγαπήσαντα ήμās”. Για τον λόγο αυτό, δύο χιλιάδες και είκοσι πέντε χρόνια μετά, οι άνθρωποι εξακολουθούν να φαντάζονται θεούς και ήρωες και να τους λατρεύουν σάν πραγματικούς. Και, δυστυχώς, τό αίμα -άθωο αίμα- εξακολουθεϊ να τρέχει, ποτίζοντας τή γη και να βοά στον Θεό, ζητώντας δικαιοσύνη.

Άγαπητοί μας «συμμαθητές και συμμαθήτριες» (για να έπαναλάβουμε τον χαρακτηριστικό χαιρετισμό του πατρός Βασιλείου) «στῶμεν καλῶς» έως ότου είναι ακόμα καιρός, προτού να είναι άργά. Γιατί ό χρόνος τρέχει.

“Αὐτός δέ ό Κύριος ήμῶν Ιησοῦς Χριστός και ό Θεός και πατήρ ήμῶν, ό αγαπήσας ήμās και δούς παράκλησιν αἰώνιαν και έλπίδα αγαθήν έν χάριτι, παρακαλέσαι ύμῶν τάς καρδίας και στηρίζαι ύμās έν παντί λόγω και έργῳ αγαθῷ.”¹

Καλά και Άληθινά Χριστούγεννα σέ όλους.

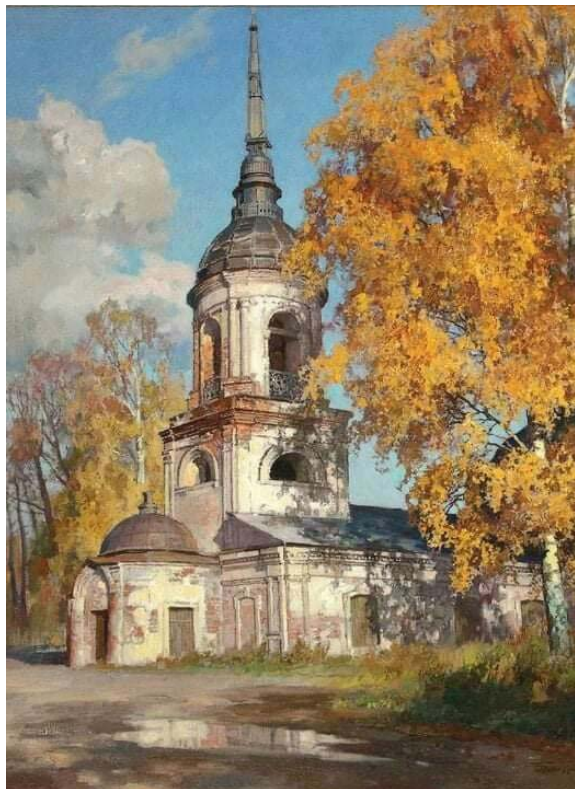
¹ Προς Θεσσαλονικείς Β΄ κεφ. Β΄ 16,17

Χριστούγεννα!

Ἡ ἀλλιῶς, τα ἐγκαίνια ενός Θεανθρώπινου τρόπου σχέσης!

Ἡ Γέννηση τοῦ Χριστοῦ, τό ὅτι δηλαδή ὁ Θεός ἐνηνθρώπισε, ἦρθε γιά νά ἀλλάξει τά πάντα. Ὡστόσο, μόνο οἱ Ἅγιοι Πατέρες μας μποροῦν νά περιγράψουν ἐπαρκῶς τήν ἔκταση καί τήν σημασία τῶν ἀλλαγῶν πού συντελέσθηκαν. Ἐμεῖς δυστυχῶς ζοῦμε ὑπό τό βάρος τῆς προσκολλήσεως μας στό ὑλικά πράγματα καί τῶν ἀνόητων ἐπιδιώξεῶν μας, ἀδυνατώντας νά ἀντιληφθοῦμε ὅ,τιδήποτε τοῦ Θεοῦ. Μέσα ἀπό αὐτές τίς γραμμές ἐπιδιώκουμε νά προσεγγίσουμε διά τῶν Ἀγίων τοῦ Θεοῦ τό πραγματικό πνεῦμα τῶν Χριστουγέννων. Ἐπιθυμοῦμε κάτι ἀπό τά Χριστούγεννα νά μᾶς ἀγγίξει βαθιά, ὄχι θεωρητικά, ὄχι μέ λόγια καί φλυαρίες, ἀλλά μέ αἰσθήματα.

«Χριστός ἐνηνθρώπισε ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν». Ὁ Χριστός ἔγινε ἄνθρωπος γιά νά

μᾶς δώσει τήν δυνατότητα νά γίνουμε Θεοί κατὰ Χάριν. Αὐτό τό ἐπαναλαμβάνουμε μέν, παρά ταῦτα δέν μελετοῦμε βαθύτερα τήν σημασία του στήν καθημερινή μας ζωή.

Ὁ Χριστός μας, ἦρθε στόν κόσμο μας ὡς **«ἐπί γῆς εἰρήνη»**, ἀλλά καί ὡς **«μάχαιρα»** καί **«πῦρ»**. Ἐγκαίνιασε ἕναν νέο θεανθρώπινο τρόπο σχέσης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων καί μέ τόν Θεό. Ἡ μᾶλλον, ἀνεκαίνισε τόν τρόπο σχέσης πού δόθηκε ἀπ' ἀρχῆς στους πρωτοπλάστους καί τόν ἀπώλεσαν μέ ἀποτέλεσμα νά ἀποξενωθοῦν μεταξύ τους, ἀλλά καί μέ τόν Θεό. Ἔχασαν τήν ἀναφορά τους στόν Θεό, τήν ἐνότητά τους μαζί Του καί κατὰ συνέπεια ἐξεδίωξαν τήν Εὐλογία ἀπό τήν ζωή τους, ἡ ὁποία θά ὀδηγοῦσε μέ ἀσφάλεια καί Χαρά τά βήματά τους. Χωρίς αὐτή τήν Εὐλογία πού ἀπορρέει ἀπό τήν σχέση μέ τόν Θεό, οἱ ἀνθρώπινες σχέσεις διαβολοποιήθηκαν καί γι' αὐτό ὁ ἕνας ἄρχισε νά σχετίζεται μέ

τόν ἄλλο μόνο καί μόνο γιά νά προσκομίσει μερικά πρόσκαιρα καί ἐπιφανειακά ὀφέλη. Οἱ ἄνθρωποι ἄρχισαν, ἀπομακρυνόμενοι ἀπό τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, νά ἀνταγωνίζονται μεταξύ τους, νά διαβάλλουν, νά ἐκμεταλλεύονται καί νά προσπαθοῦν νά κατακτήσουν ὁ ἕνας τόν ἄλλο. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ διάβολος, ἄρχισαν νά ἐπιχειροῦν νά κάνουν κατάληψη

στούς άλλους καί στά τῶν ἄλλων καί ὄχι νά σχετιστοῦν μαζί τους. Σέ ὅλα αὐτά ὁ Θεός ἀπάντησε δίδοντάς μας τόν Ἐαυτό Του.

Ὁ Χριστός ἦρθε στὸν κόσμο γιὰ νά διχάσει ὅλες αὐτές τίς ἀνθρώπινες σχέσεις, πού εἶχαν κτιστεῖ κατὰ τό πνεῦμα τοῦ διαβόλου, δηλαδή μέ ἀιχμαλωσία τοῦ ἐνός ἀπὸ τὸν ἄλλον. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ διάβολος θέλει νά ἀιχμαλωτίσει τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων, τήν ἴδια τακτική ἀκολουθεῖ καί τό ἓνα ἔθνος, πού ἐπιχειρεῖ νά ἀιχμαλωτίσει τό ἄλλο, ἀλλά ἀκόμη καί οἱ συγγενεῖς μεταξύ τους, πού ὅταν βλέπουν κάποιο μέλος τῆς οἰκογενείας τους νά ἐπιθυμεῖ κάτι διαφορετικό γιὰ τήν ζωή του, θέλουν νά τόν κρατήσουν δέσμιο, ἐπικαλούμενοι, ὄχι τά δεσμά τῶν αἰσθημάτων πού τούς συνδέουν, ἀλλά τοῦ... αἵματος! Γι' αὐτό ἄλλωστε **«ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ»** (Μτθ. 10, 36), γιατί, ὅπως μᾶς ἔδινε νά καταλάβουμε ὁ Πνευματικός Πατέρας καί Διδάσκαλός μας π. Βασίλειος Βολουδάκης, οἱ κοντινοὶ ἄνθρωποι, ιδίως οἱ συγγενεῖς, πολύ συχνά ἀντί τῆς σχέσεως προτιμοῦν τήν «κατάσχεση». Καί αὐτή ἡ πρακτική ἐπεκτείνεται σέ κοινωνίες, ἔθνη καί σέ ὁλόκληρο τὸν κόσμο. Ἡ προσπάθεια κατάσχεσης ἀποκαλύπτεται ἀπὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ κι ἔπειτα, ἀφοῦ ὅταν ἓνα μέλος θέλει νά ξεφύγει ἀπὸ τίς ἀδιέξοδες σχέσεις του καί νά τίς ἐπαναπροσδιορίσει ἐν Χριστῷ, οἱ οἰκιακοὶ του συχνά τοῦ φέρνουν τά μεγαλύτερα ἐμπόδια. Ὁ Χριστός ὅμως ἦρθε γιὰ νά διχάσει, ἦρθε γιὰ νά πεῖ ὅτι ὅλες οἱ συγγενικές, οἱ κοινωνικές, ἢ ὅποιεςδήποτε ἄλλες σχέσεις, πού δέν εἶναι ἐν Χριστῷ, δέν ἀξίζουν. Ἐξ ἄλλου, **«ὁ μὴ συνάγων μετ' Ἐμοῦ σκορπίζει»** (Λκ. 11, 23). Μάλιστα, δέν ἔμεινε στά λόγια, ἀλλά κάλεσε τούς Μαθητές Του κι ἔδειξε ἔμπρακτα τό πόσο ἀπόλυτη εἶναι αὐτή ἡ ἐν Χριστῷ σχέση. Σέ κάποιους Μαθητές εἶπε νά ἀφήσουν καί τούς συγγενεῖς τους ἀκόμα καί νά Τόν ἀκολουθήσουν. Ὅχι γιατί αὐτή καθαυτή ἡ συγγένεια εἶναι κάτι κακό. Ἄλλωστε, κάποιοι Ἀπόστολοι ἦσαν συγγενεῖς μεταξύ τους, ὅπως ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης καί ὁ Ἀπόστολος Ἰάκωβος. Ὁ Χριστός διχάζει μόνο ὅ,τι πρέπει νά διχαστεῖ, ὅ,τι δηλαδή δέν εἶναι τοῦ ἰδίου πνεύματος (**«οὐκ οἶδατε ποίου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς»** Λκ. 9, 55).

Μέ τήν ἐνανθρώπιση τοῦ Χριστοῦ ἐγκαινιάζεται λοιπόν ἓνας νέος τρόπος σχέσης, πού ὅπως εἶδαμε εἶναι ταυτόχρονα καί πολύ παλιός. Στὸν Παράδεισο, ὁ Ἀδάμ, ἡ Εὐὰ καί ὁ Θεός βρίσκονταν σέ μιά κυκλική σχέση, χωρίς κάποιον ἀνώτερο ἢ κατώτερο, ἀλλά ὅλοι μαζί σέ μιά ἐνότητα. Πολύ γρήγορα ξεφύγαμε ἀπὸ αὐτή τήν κατάσταση. Ὅταν ὁ Θεός λοιπόν ἔγινε ἄνθρωπος καί κατέβηκε στοῦ ὕψους μας, ἐνδύοντας τόν Ἐαυτό Του μέ τήν ἀνθρώπινη φύση μας, μᾶς ἔδωσε ξανά τήν δυνατότητα νά ἐπανέλθουμε σέ αὐτή τήν σχέση βλέποντάς την σαρκωμένη σέ Ἐκεῖνον. Ὁ Χριστός δέν ἔκανε τὸν ἀνώτερο στούς Μαθητές Του. Ἀντιθέτως, τούς ἐπλυνε τά πόδια γιὰ νά μᾶς δείξει τό ἦθος Του καί τό εἶδος τῆς σχέσης πού ἐγκαινίασε.

Ὑστερα, μετὰ τήν Ἀνάληψή Του στούς Οὐρανούς, δέν μᾶς ἄφησε ὀρφανούς, ἀλλά ἔστειλε τὸν Παράκλητο, τό Ἅγιο Πνεῦμα, γιὰ νά μπορούμε ἐν Αὐτῷ νά διατηροῦμε αὐτή τήν σχέση πού μᾶς παρέδωσε ἀδιάκοπα. Μᾶς ἄφησε τήν Ἐκκλησία Του, δηλαδή τὸν Ἐαυτό Του. Μᾶς παρέδωσε τά Ἱερά Μυστήρια καί ιδίως τήν Θεία Εὐχαριστία ὅπου, Ἁγίῳ Πνεύματι μεταβάλλονται τά Τίμια Δῶρα σέ Σῶμα καί Αἷμα Του, ὥστε νά εἶναι μαζί μας καί σωματικῶς. Ὅχι ἀπλῶς κοντά μας, ἀλλά καί μέσα μας καί παντοῦ ὥστε γενόμενοι ὅλοι κατὰ

Χάριν Θεάνθρωποι, νά μοιάζουμε μεταξύ μας καί νά μπορούμε νά σχετιζόμαστε τέλεια ὄντες πλέον τοῦ ἰδίου Πνεύματος, τοῦ ἰδίου Σώματος καί τοῦ ἰδίου Αἵματος.

Οὔτε ὅμως ἀρκέστηκε σέ αὐτά. Μᾶς χάρισε ἀκόμα Ἀποστόλους, Προφῆτες καί Διδασκάλους, τούς ἀπόλυτα φίλους Του, ὥστε δι' αὐτῶν νά βρισκόμαστε σέ διαρκή σχέση μαζί Του καί νά λαμβάνουμε τίς ὁδηγίες τοῦ Οὐρανοῦ στή ζωή μας. Βλέποντας δέ τά πρόσωπα τους, νά μπορούμε στό ἐξῆς καί γιά πάντα νά λέμε ὅτι, μπορεῖ νά μήν ζήσαμε κοντά στόν Χριστό **«τῷ καιρῷ ἐκείνῳ»**, ἀλλά Τόν βρήκαμε σέ αὐτούς τούς Πατέρες καί Διδασκάλους μας πού Τόν ἔκαναν ἑαυτό τους.

Αὕτη τήν τελευταία ἀλήθεια εἶχαμε τήν εὐκαιρία νά τήν δοῦμε ἀνάγλυφα στό ἄρθρο τοῦ κυρίου Ἡλίας Διαβάτη, στό περασμένο τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ μας μέ τίτλο **«Ἡ Ἐξορία στήν ἀγκαλιά τοῦ Γέροντα»**.¹ Διαβάσαμε γιά τήν σχέση πού εἶχε ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος μέ τόν ὁμώνυμο του καί Πνευματικό του Πατέρα ἅγιο Συμεών, τό πνεῦμα τῆς ὁποίας συνεχίστηκε ἀπό τόν ἅγιο Νικήτα Στηθαίο πρὸς τόν ἅγιο Συμεών τόν Νέο Θεολόγο αὕτῃ τῇ φορά. Εἶχαν τέτοιον σύνδεσμο οἱ τρεῖς τους, πού τίποτε μάταιο δέν μπορούσε νά τούς χωρίσει, ὅσο λυσσαλέα ἀντίθετο κι ἂν ἦταν αὐτό! Αὕτη εἶναι ἡ ἐνσάρκωση τοῦ πνεύματος τοῦ Χριστοῦ. Αὐτός εἶναι ὁ Χριστός ὁ παρατεινόμενος εἰς τούς αἰῶνας! Γι' αὐτό ἦρθε ὁ Χριστός στόν κόσμο, γιά νά φέρει μάχαιρα σέ ὅλες ἐκεῖνες τίς ἄρρωστες σχέσεις τῶν συμβιβασμῶν καί τῶν ἀμοιβαίων ὑποχωρήσεων καί νά ἐγκαινιάσει νέες πού μέ τήν Εὐλογία Του ἦταν, εἶναι καί θά εἶναι ἀδιάλυτες ἐν τῷ Προσώπῳ Του.

Μιά τέτοια σχέση φαίνεται πῶς ἦταν καί αὕτη τοῦ ἁγίου Μάρκου τοῦ Εὐγενικοῦ μέ τόν ἅγιο Γεννάδιο τόν Σχολάριο. Ὄταν ὁ ἅγιος Μᾶρκος ἔδιδε τίς μάχες του γιά τήν Ὁρθόδοξία στή σύνοδο τῆς Φερράρας-Φλωρεντίας, ὁ ἅγιος Γεννάδιος, τότε ἀκόμη λαϊκός μέ τό ὄνομα Γεώργιος, βρισκόταν στήν συνοδεία τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλλά δέν εἶχε χρειαστεῖ – ἢ καί δέν ἦταν ἀκόμα καιρός – νά ἐκφραστεῖ δυναμικά περὶ τῆς ἀληθείας. Ἦταν ὅμως πνευματικό παιδί τοῦ ἁγίου Μάρκου καί στό πρόσωπό του ὁ Πνευματικός του Πατέρας ἔβλεπε τό ἴδιο πνεῦμα τοῦ Θεοῦ πού εἶχε κι ἐκεῖνος μέσα του, ἀλλά καί τόν μόνο πού θά μπορούσε νά τόν διαδεχτεῖ ἐπάξια στούς ἀγῶνες ὑπέρ τῆς Πίστεως.

Ἔτσι, ὁ ἅγιος Μᾶρκος, λίγο πρό τῆς κοιμήσεώς του γράφει στό πνευματικό του παιδί μιὰ ἐπιστολή. Ὁ λόγος πού τοῦ γράφει, μάλιστα, ἐνῶ πλησιάζει τό τέλος τῆς ζωῆς του, **«ἐν τῷ ἐγγίζειν τήν τελευτήν μου»**,² τοῦ λέει πῶς, ἐπειδὴ **«πιστεύω ὅτι αὐτός ὁ μόνος ἐκ τῶν εὕρισκομένων κατὰ τόν καιρόν τοῦτον δύναται δοῦναι χεῖρα βοηθείας τῇ ὀρθῇ πίστει»**. Δηλαδή, πιστεύει ὅτι ὁ μαθητής του εἶναι ὁ μόνος, ἀνάμεσα στούς συγχρόνους του, πού μπορεῖ νά στηρίξει τήν ὀρθή πίστη. Τόν παρακαλεῖ ὥστόσο, ἐπειδὴ ἡ κατάσταση εἶναι κατεπείγουσα, νά ἀνακαλύψει μέσα του τόν **«κεκρυμμένον σπινθῆρα τῆς εὐσεβείας»** καί νά καταστεῖ ἀντ' ἐκείνου **«πρόμαχος τῆς Ἐκκλησίας»** (PG 160, 532D). Κλείνοντας δέ τήν ἐπιστολή, ζητεῖ ἀπό τόν «κατὰ πνεῦμα» υἱόν του, νά τόν πληροφορήσει γιά τό πῶς διάκειται ἀπέναντι στά ὅσα περιμένει ἀπό ἐκεῖνον ὁ Δάσκαλός του, ὥστε νά μήν φύγει

1 Ἡλίας Διαβάτη, Ἐξορία στήν ἀγκαλιά τοῦ Γέροντα, περιοδικό «Ὁ Δρόμος τοῦ Χωροχρόνου», Ἀριθ. Τεύχους 3, σελ. 5.

2 Ἀγ. Μάρκου Ἐφέσου, Πρὸς τόν Σχολάριον, PG 160, 532A.

από αυτή την ζωή «**ἀηδῶς**» καί «**ὡς ἀπεγνωκῶς τὴν τῆς Ἐκκλησίας διόρθωσιν**» (PG 160, 533A).

Ὁ Σχολάριος, στὴν ἀπάντησή του προσφωνεῖ τὸν ἅγιο Μάρκο ὡς Πατέρα, Διδάσκαλο καὶ Παιδαγωγό καὶ ἐξηγεῖ ὅτι ἡ γνώμη του ἦταν γιὰ ἐκεῖνον κανόνας ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβεια τῶν δογμάτων καὶ τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων. Γράφει, ὅτι ἀπέναντι στὴν «**μεγάλῃν ἁγιοσύνην**» του τηροῦσε πάντοτε στάση πνευματικοῦ παιδιοῦ καὶ μαθητοῦ.³ Διευκρινίζει ὅτι, ἂν καὶ μπορεῖ ὅταν ὁ ἅγιος Μάρκος ἔδινε τοὺς ἀγῶνες του, ἐκεῖνος νὰ μὴν συναγωνίζετο «φανερῶς» (PG 533D), ὡστόσο τώρα εἶναι σέ θέση νὰ δηλώσει ὅτι θὰ βρίσκεται ἐκεῖνος ἀντ' αὐτοῦ στὶς ἐπάλξεις καὶ θὰ εἶναι τό στόμα στὴ θέση τοῦ δικοῦ του στόματος.

«Ὅσα αὐτὸς ἐσπούδαζες καὶ παρεδίδου, στέργων καὶ αὐτὸς καὶ διαφενδεύων, καὶ πᾶσιν ὑποτιθεῖς, μηδὲν οὐδ' ὅλως τῶν τοιούτων κασαφαίς τό παράπαν, ἀλλὰ μέχρι τῶν ἐσχάτων κινδύνων αἵματος τε καὶ θανάτου ὑπὲρ τούτων ἀγωνίζεις. Καὶ εἰ μικρά πάνυ τυγχάνει ἡ ἐμή περί ταῦτα πείρα καὶ δύναμις· ἀλλ' οὖν πείθομαι ὅτι ἡ μεγάλη ἁγιοσύνη σου ἀναπληρώσει τὰ ἐμά ἐλλείμματα, καὶ παρὼν ἡμῖν ἐνταῦθα τῇ ἐνούσῃ σοι περί τὰ τοιαῦτα τελειότητι, καὶ ἀπάρας ταῖς σαῖς πρὸς Θεὸν εὐπαρρησιάζουσιν ἐντεύξεσιν» (PG 160, 536A).

Ἐν ὀλίγοις, τοῦ ὑπόσχεται ὅτι ὅσα παρέδιδε, πρόκειται νὰ τὰ ὑπερασπιστεῖ ἀκόμη καὶ ἀπέναντι στὸν μεγαλύτερο κίνδυνο. Μάλιστα, ἂν καὶ θεωρεῖ ὅτι ἡ πείρα καὶ ἡ δύναμή του εἶναι μικρή, εἶναι ὡστόσο πεπεισμένος ὅτι ἡ «**μεγάλῃ ἁγιοσύνη**» του θὰ ἀναπληρώσει τὰ ἐλλείμματά του, τόσο μέ τὴν τελειότητά του ὡς πρὸς αὐτά, ὅσο καὶ μέ τίς πλήρεις παρρησίας δεήσεις του πρὸς τὸν Θεό.

Αὐτὰ τὰ παραδείγματα τῶν Ἀγίων καὶ τῆς ἀδιάλυτης σχέσης τους ἐν Χριστῷ μᾶς δίδουν μέ χειροπιαστό τρόπο νὰ καταλάβουμε τό τί ἔφερε στή γῇ ὁ Χριστός μέ τὴν ἐνανθρώπησή Του. Μᾶς ἔδωσε τὴν δυνατότητα νὰ παραμένουμε ἐνωμένοι μαζί Του σέ μιά ἀδιάλυτη ἀλυσίδα, «**σὺν πᾶσι τοῖς Ἀγίοις**» καὶ μέ ὅλους ὅσοι ἀγαποῦν τοὺς Ἁγίους καὶ θέλουν νὰ τοὺς μοιάσουν. Πῶς θὰ μποῦμε κι ἐμεῖς σέ αὐτὴ τὴν ἀλυσίδα τοῦ Χριστοῦ; Πῶς θὰ ἀνή-

3 Ἀγ. Γενναδίου Σχολαρίου, Ἀπόκρισις Σχολαρίου, PG 160, 533BC.

κουμε στην πνευματική οικογένεια του Χριστού με τους μαθητές Του και τους μαθητές των μαθητών Του και οὕτω καθ' ἑξῆς, ἕως τούς Ἁγίους τῆς ἐποχῆς μας, πού σέ ἐμᾶς τούς γνώρισε ὁ Πνευματικός Πατέρας καί Διδάσκαλος μας π. Βασίλειος Βολουδάκης, ὄχι ἀπλῶς ὡς ὀνόματα, ἀλλά ὡς ἀδιάσπαστη ἀλυσίδα ἐν Χριστῷ. Μᾶς μίλησε γιά τόν «ἀγιώτατο» π. Μᾶρκο Μανώλη, τόν «ἀγιώτατο» π. Ἐπιφάνιο Θεοδωρόπουλο καί τόν «ἅγιο Γέροντα» π. Σίμωνα Ἀρβανίτη καί ἄλλους συγχρόνους Ἁγίους, ὅπως ὁ ἅγιος «παπα- Δημήτρης ὁ Γκαγκαστάθης», ὁ ἅγιος Γερβάσιος Παρασκευόπουλος, ὁ ἅγιος Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης, ὁ ἅγιος Παῖσιος μέ τόν ἅγιο Πορφύριο, ὁ «πανάγιος» Ἰουστῖνος Πόποβιτς καί τόσοι ἄλλοι. Κι ἔπειτα μᾶς πῆγε στόν ἅγιο Νεκτάριο κι ὕστερα στούς πῶ παλιούς, στόν ἅγιο Νικόδημο Ἀγιορείτη, στόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ καί στούς παλαιούς ἅγιο Χρυσόστομο, Μέγα Βασίλειο, ἅγιο Αὐγουστῖνο κι ἔπειτα στούς ἁγίους Ἀποστόλους καί τελικά στόν Κύριο μας Ἰησοῦ Χριστό, στόν Ὅποιο καταλήγουν ὅλοι ὅσοι ἀνήκουν στην οἰκογένεια τῆς Χάρης τοῦ Θεοῦ μας. Στόν Χριστό, στόν Θεό μας, πού ἐγινε ἄνθρωπος διὰ φιλανθρωπίας, διὰ τήν Σωτηρία μας ὄχι μόνο γιά νά μᾶς σώσει ἀπό τήν ἐπίγεια κόλασή μας καί τήν αἰώνια, ἀλλά καί νά μᾶς καταστήσει σώους, δηλαδή ὁλοκληρωμένους, δηλαδή Θεούς κατὰ Χάριν!

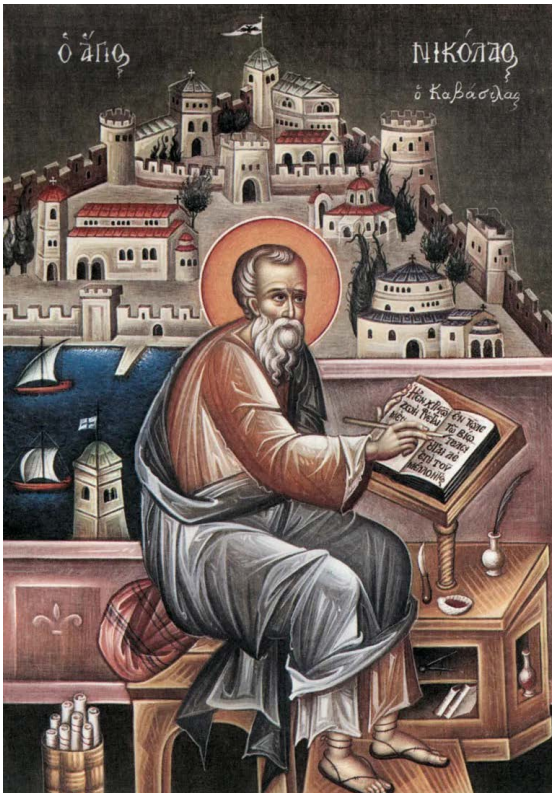
Αὐτά τά Χριστούγεννα, μακάρι νά τά ἐορτάσουμε ὅπως τούς ἀρμόζει. Μέ τό νά γεννηθεῖ καί νά παραμείνει γιά πάντα μέσα μας ὁ Χριστός. Διά πρεσβειῶν τοῦ Πνευματικοῦ μας Πατρός καί Διδασκάλου καί πάντων τῶν Ἁγίων Πατέρων, ἀπ' ἀρχῆς ἕως ἐσχάτων, νά λάβουμε αὐτό τό δῶρο τό ὁποῖο ὁ Θεός μας, ἔτσι τό θέλησε, νά τό ζοῦμε μαζί μέ ὅλους!

π. Γεράσιμος Βουρνᾶς
Πρεσβύτερος

Τὸ Μέγα Μυστήριον τῆς Ἐνσάρκου Οἰκονομίας καὶ ἡ σωτηριολογικὴ του διάστασις

Τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρώπισης τοῦ Θεοῦ Λόγου εἶναι ἀδιαμφισβήτητα τὸ μεγαλύτερον γεγονός τῆς παγκοσμίου ιστορίας, «τὸ πάντων καινῶν καινότερον, τὸ μόνον καινὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον»¹, τὸ ἔργον ἐκεῖνο ποὺ δὲν συγκρίνεται μὲ «τίποτε ἀνάμεσα σὲ ὅσα ἐγίναν ἀνὰ τοὺς αἰῶνες ἀπὸ τὸν Θεὸ» καὶ ποὺ ἐπιπροσθέτως κανένα «δὲν εἶναι κοινωφελέστερον ἢ θειώτερον»² ἀπ' αὐτό. Μάλιστα, εἶναι τὸ πρῶτον ἔργον τῆς δημιουργικῆς θείας σοφίας καὶ δυνάμεως, καθὼς πρὶν καὶ νὰ προορίσει ὁ Θεὸς τὴν πλάσιν ἢ τῶν ἀγγέλων ἢ τῶν ἀνθρώπων ἢ ὁποιοδήποτε ἄλλου κτίσματος, «ἐπροώρισεν εἰς τὴν αἰδίον του βουλὴν τὴν σάρκωσιν τοῦ θείου Λόγου»³, γι' αὐτὸ καὶ ὁ σαρκωθείς θεῖος Λόγος ἀποκαλεῖται «πρωτότοκος πάσης τῆς κτίσεως»⁴.

Πρὸς ἐπίρρωσιν τῶν ἀνωτέρω, εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ ἐρμηνευτικὴ προσέγγισις τοῦ ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα ποὺ θεωρεῖ τὴν ἐνανθρώπιση ὡς τὴν ἀρχικὴ αἰτία καὶ τὸν τελικὸ σκοπὸ ὁλόκληρης τῆς δημιουργίας. Διευκρινίζοντας μὲ σαφήνεια ὅτι σύμψασις ἡ κτίσις ἐγένετο μὲ τὴν προοπτικὴ τῆς ἐνανθρωπήσεως, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεται ὡς τὸ «βέλτιστον» ἀπὸ τὰ θεῖα ἔργα, ποὺ ἐμπεριέχει τὸν σκοπὸ ὅλων τῶν ὄντων καὶ γεγονότων⁵.

Ἡ ἐνδιαφέρουσα αὕτη ἀξιολόγησις τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης ἁγίου Καβάσιλα, μᾶς βοηθεῖ νὰ κατανοήσουμε ὅτι ἡ ἐνανθρώπιση τοῦ Θεοῦ συνδέεται στενὰ μὲ τὴν κατὰ χάριν θέωση τοῦ ἀνθρώπου, σὲ βαθμὸ τέτοιο ὥστε νὰ γίνεται λόγος στὴν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή γιὰ ἀπροϋπόθετη ἐνανθρώπιση τοῦ Λόγου. Αὐτὸ μὲ ἀπλὰ λόγια σημαίνει ὅτι ἡ ἐνανθρώπιση εἶχε ἀποφασιστεῖ ἀπὸ τὴν θέληση τοῦ Θεοῦ προαιωνίως καὶ θὰ πραγματοποιήσεται

1 Ἁγίου Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἐκδοσις Ἀκριβῆς 45, PG 94, 984

2 Ἁγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, ΟΜΙΛΙΑ ΝΗ' - «Εἰς τὴν κατὰ σάρκα σωτήριον γέννησιν», Ε.Π.Ε. 11, ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΠΑΛΑΜΑΣ», Θεσσαλονίκη 1986, σελ. 457

3 Ἡλία Μηνιάτη, ΔΙΔΑΧΑΙ ΚΑΙ ΛΟΓΟΙ, Ἐκδόσεις Ἄρτος Ζωῆς, Αθήνα 2000, σελ. 498

4 Κολ. α' 15

5 Ἁγίου Νικολάου Καβάσιλα, Λόγος εἰς τὴν τοῦ προφήτου Ἰεζεκιὴλ ὄρασιν, 1, 2, (ζ')

έν χρόνῳ ὡς ἡ ἀπόλυτη αἰτία, τὸ κέντρο καὶ τὸ ἔσχατο τέλος ὅλης τῆς κτίσεως, ὅχι ὑπὸ κάποιους ὅρους καὶ προϋποθέσεις, ἀλλὰ ἀπροϋποθέτως, ἥτοι ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν πτώση ἢ μὴ πτώση τοῦ ἀνθρώπου στὴν ἁμαρτία⁶. Ἄρα ἐν ὀλίγοις, ἡ ἐνανθρώπιση εἶναι ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ ἀνεξάρτητη ἀπὸ τὸ προπατορικό ἁμάρτημα· εἶναι ἡ (ὅπως καὶ νὰ ἔχει) πλήρωση τοῦ σχεδίου τῆς θείας οἰκονομίας⁷.

Τοῦτο τὸ μυστήριο, σύμφωνα μὲ τὴν αὐθεντική γνώμη τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, φυλάσσονταν ὡς ἐπτασφράγιστο μυστικό στὴν ἀρχὴ τῶν αἰώνων, ἕως ὅτου ὁ Ποιητὴς τῶν ὅλων τὸ φανέρωσε στὶς ἀσώματες ἀγγελικὲς δυνάμεις στὸν οὐρανό, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δοῦν καὶ νὰ θαυμάσουν καὶ ἐκεῖνες τὸ πάνσοφο σχέδιο τῆς θείας δημιουργίας. Μὲ τὴν ἀποκάλυψη ὅμως αὐτῇ, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν τινὲς τῶν θείων διδασκάλων, ἐνοχλήθηκε σφόδρα τὸ πιὸ λαμπρὸ ἀγγελικὸ σχῆμα στὸν οὐρανό, τὸ περίφημο τάγμα τοῦ Ἑωσφόρου! Μόλις λοιπὸν ἐκεῖνος ὁ κατὰ πάντα ἄφρων καὶ ἀγνώμων ἀρχάγγελος πληροφορήθηκε τὴν προαιώνια θεία βουλὴ τῆς ὑποστατικῆς ἐνώσεως τοῦ Θεοῦ μὲ τὸν ἄνθρωπο, τὴν φθόνησε καὶ κάνοντας κακὴ χρῆση τοῦ αὐτεξουσίου του, ἀρχικὰ ὑπερηφανεύθηκε στὴν ἰδία λαμπρότητά του καὶ κατόπιν προχώρησε σὲ ἀνταρσία κατὰ τοῦ Θεοῦ, ἐπιχειρῶντας νὰ σφετεριστεῖ τὴν ιδιότητά Του, μὲ τραγικὸ ἀποτέλεσμα νὰ ἐκπέσει ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως ἀπὸ τὴν ἀγγελικὴ του δόξα καὶ νὰ καταδικαστεῖ αἰωνίως στὸ βάραθρο τῆς αἰωνίας ἀπώλειας⁸.

Ἀπὸ τὸ σημεῖο ἐκεῖνο καὶ μετὰ ἐκκινοῦν οὐσιαστικὰ τὰ δεινὰ τῆς ἀνθρωπότητος, καθότι ὁ διάβολος, γεμᾶτος φθόνῳ ὅπως ἀναφέρθηκε, μὲ τὴν πρώτη εὐκαιρία ἔσυρε τοὺς Πρωτόπλαστους στὸ ὀλέθριο μονοπάτι τῆς «αὐτο-θέωσης», ἥτοι τῆς δικῆς του ὑπερηφανεύσεως καὶ τοὺς ἔσπρωξε μαζί του πρὸς τὸν πυθμένα τοῦ Ἄδη. Πρᾶγμα ποῦ ἐπέτυχε δολίως ἀσφαλῶς, ἀρχικὰ μὲ τὴν ἐξαπάτηση τῆς Εὕας ἀπὸ τὸν «φρονιμώτατο ὄφι» καὶ ἐν συνεχείᾳ μὲ τὴν παράσυρση τοῦ Ἀδὰμ ἀπὸ τὴ γυναῖκα του.

Ὁ Πανάγαθος Θεὸς ὅμως διακρίνοντας ὅτι οἱ Πρωτόπλαστοι δὲν ἔδρασαν αὐτοβούλως, ἀλλὰ ἐξαπατήθηκαν ἀπὸ τὸν ἐφευρέτη τοῦ κακοῦ, τὸν διάβολο, δὲν ἔσπευσε νὰ καταδικάσει τὸν ἄνθρωπο στὴν αἰώνια ἀπώλεια, ὅπως ἔπραξε μὲ ἐκεῖνον τὸν φθονερό, ἀλλὰ μὲ τὴν ἄφατη εὐσπλαχνία Του, ναὶ μὲν ἐπέτρεψε (ἐπειδὴ εἰσῆλθε στὸν κόσμος ἡ ἁμαρτία) τὸ προσωρινὸ καὶ παρὰ φύσιν ἐπιτίμιο τοῦ θανάτου, «ἵνα μὴ τὸ κακὸν ἀθάνατον γένηται»⁹, ἀπὸ τὴν ἄλλη ὅμως φρόντισε νὰ ἀνανεώσει τὴν ἐλπίδα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους διὰ μέσου τῆς μελλοντικῆς ἐλεύσεως Ἐκείνου ποῦ θὰ ἐπέφερε συντριπτικὸ καὶ ἀνεπανόρθωτο πλῆγμα στὴν κεφαλὴ τοῦ ἀρχεκάκου ὄφεως¹⁰.

6 Δημητρίου Ι. Τσελεγγίδη, Ἡ ἱκανοποίηση τῆς θείας Δικαιοσύνης κατὰ τὸν Ἄνσελμο Καντερβουρίας- Θεολογικὴ προσέγγιση ἀπὸ ὀρθόδοξὴ ἀποψη, Ἐκδόσεις Π. ΠΟΥΡΝΑΡΑ, Θεσσαλονίκη 2006, σελ. 114

7 Νικόλαου Μαρτσούκα, Δογματικὴ καὶ Συμβολικὴ Θεολογία Β΄, Ἐκθεση τῆς ὀρθόδοξης πίστεως σὲ ἀντιπαράθεση μὲ τὴ δυτικὴ Χριστιανοσύνη, Θεσσαλονίκη 1985, σελ. 204

8 Ἡλία Μηνιάτη, ΔΙΔΑΧΑΙ ΚΑΙ ΛΟΓΟΙ, Ἐκδόσεις Ἄρτος Ζωῆς, Ἀθήνα 2000, σελ. 499

9 Ἀγίου Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 38, Εἰς τὰ Θεοφάνια, 12, PG 36, 324 D

10 Γέν. γ΄ 15

Καὶ ἐνῶ ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ πτώση τοῦ Ἀδάμ φαντάζει δυσθεράπευτη, ὁ Θεὸς κάνει τὰ πάντα προκειμένου νὰ ἀνακληθεῖ. Καὶ τί πράττει ἀκριβῶς ὁ Μεγαλόψυχος; Ἐνεργεῖ θεραπευτικὰ ὥστε νὰ λύσει τὰ δεσμὰ τῆς ὑπερηφανείας ποὺ κρατοῦσαν σὲ αἰχμαλωσία τὰ λογικὰ πλάσματά Του, κάνοντας κάτι τὸ ἀσύλληπτο· κενώνει τὸν ἑαυτὸν Του ἀπορρήτως, κατέρχεται ἀπὸ τὰ ἄνω στὴν ἀνθρώπινη ἐσχατιὰ καὶ τὴν συνδέει μαζί Του ἄλυτα! Καταδέχεται νὰ ταπεινωθεῖ καὶ νὰ πτωχεύσει σὰν καὶ ἐμᾶς, συναρμόζοντας τὰ δύο σὲ ἓνα, ἀναμιγνύοντας τὴν θεότητα μὲ τὴν ἀνθρωπότητα! Φέρνει κυριολεκτικὰ τὰ πάνω κάτω, ὑποδεικνύοντας σὲ ὅλους τὴν ταπείνωση ὡς τὴ μόνη ἀρετὴ ποὺ μπορεῖ νὰ ἀναπλάσει τὸ ἀρχαῖον κάλλος καὶ νὰ ἐπαναγάγει εἰς τὸ καθ' ὁμοίωσιν¹¹.

Ἀναπλάθει ἐπομένως τὴν ἀνθρώπινη φύση κατὰ τρόπο παράδοξο, λαμβάνοντάς τὴν καὶ συνδεόμενος μὲ αὐτὴν ἀδιαιρέτως. Καὶ ὅπως ἀκριβῶς ὁ Υἱὸς ὡς Θεὸς γεννᾶται πάντοτε ἀχρόνως στὸν οὐρανὸ ἀπὸ τὸν Πατέρα, ἔτσι καὶ ὡς ἄνθρωπος τώρα γεννᾶται μία φορὰ χρονικῶς στὴ γῇ ἀπὸ ἀπείρανδρο γυναικα, ἀπὸ μία δηλαδὴ Μητέρα Παρθένο, καθιστῶντας κυριολεκτικὰ τὸν ἄνθρωπο νέον, ἀπαλλαγμένο ἀπὸ τὴν φθορὰ τοῦ προγονικοῦ πταίσματος. Ἐνώνοντας λοιπὸν τὶς δύο φύσεις σὲ μία ὑπόσταση, εἶναι αὐτὸς ὁ Θεάνθρωπος, ὁ τέλειος Θεὸς καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ποὺ ἔχει τὸ πλήρωμα τῆς ἀφθαρτης θεότητος καὶ γίνεται πλέον πηγὴ ἀνεξάντλητου ἁγιασμοῦ γιὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

Μὲ τὴν ἐνανθρώπιση δηλαδὴ δὲν συγχωροῦνται ἀπλῶς οἱ ἁμαρτίες, ἀλλὰ παρέχεται ἡ ὄντολογικὴ δυνατότητα στὸν ἄνθρωπο νὰ μετᾶσχει στὴν ἄκτιστη ζωὴ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀφοῦ σχετιστεῖ, νὰ ταυτιστεῖ κατὰ χάριν μαζί Του. Σύμφωνα μὲ τὴ γνωστὴ ρῆση τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου, «αὐτὸς ἐνηνθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν· καὶ αὐτὸς ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν διὰ σώματος, ἵνα ἡμεῖς τοῦ ἀοράτου Πατρὸς ἐννοίαν λάβωμεν· καὶ αὐτὸς ὑπέμεινε τὴν παρ' ἀνθρώπων ὕβριν, ἵνα ἡμεῖς ἀθανασίαν κληρονομήσωμεν»¹².

Ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ τοῦ δογματικοῦ ἀξιώματος καθίσταται σαφές ὅτι χάρις στὴν ἐνανθρώπιση, οἱ πιστοὶ ποὺ ἀκολουθοῦν τὸν Χριστό, λαμβάνουν τὶς προϋποθέσεις μετοχῆς τῆς θεότητος τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, καθὼς ὅπως Ἐκεῖνος ἐνδύθηκε ὑποστατικῶς τὴν ἀνθρώπινη φύση, ἐξαγιαζόντάς τὴν καὶ θεώνοντάς τὴν στὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ Λόγου «ἐξ ἄκρας συλλήψεως», ἔτσι καὶ ἐκεῖνοι ἐνδύονται τὸν Χριστὸ «ἐξ ἄκρας συλλήψεως» κατὰ τὴν πνευματικὴ τους ἀναγέννηση στὴν κολυμβήθρα τῆς Ἐκκλησίας, ὅταν δηλαδὴ βαπτίζονται. Μετέχοντας ἐκεῖ μυστηριακῶς στὸ θάνατο καὶ τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ ἐντάσσονται χαρισματικῶς στὸ σῶμα Του, ὡς ισότιμα μέλη τοῦ πληρώματος, καὶ κατόπιν μὲ τὸ χρίσμα βιώνουν τὴν προσωπικὴ τους Πεντηκοστή, λαμβάνοντας ἅπαξ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ἐντὸς τους καὶ ἄρα τὴ δυνατότητα πρόγευσης τῆς θεώσεώς τους ἐν εἰδει ἀρραβῶνα, ἐφ' ὅσον στὴν πορεία τοῦ βίου τους τηρήσουν τὶς ἐντολές¹³.

Κατὰ συνέπεια, εἶναι ἀπολύτως αὐτονόητο νὰ λεχθεῖ ὅτι τὸ μυστήριό τῆς ἐνανθρωπήσεως ἀποτελεῖ τὸν θεμέλιο λίθο τῆς ὀρθοδόξου σωτηριολογίας, καθὼς πραγματώνει

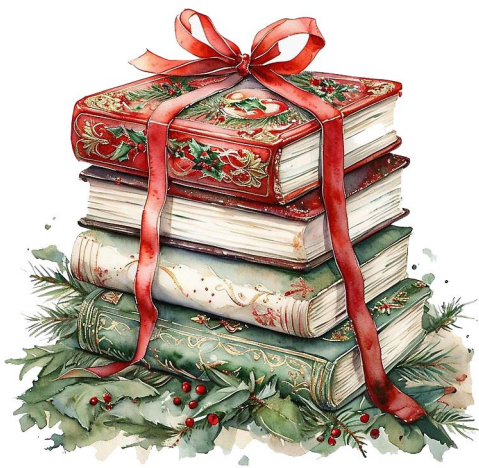
11 Ἀγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, ΟΜΙΛΙΑ ΝΗ' - Εἰς τὴν κατὰ σάρκα σωτήριον γέννησιν, Ε.Π.Ε. 11, ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ὁ ΠΑΛΑΜΑΣ», Θεσσαλονίκη 1986, σελ. 461

12 Μεγάλου Ἀθανασίου, Περὶ ἐνανθρωπήσεως 54, PG 25, 192b

13 Ἀγίου Νικολάου Καβάσιλα, Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, Λόγος Β', PG150, 524b

τὸ προαιώνιο σχέδιο τῆς θείας οἰκονομίας, ποὺ στὴν τελικὴ του μορφὴ ἀποβλέπει στὴν καθολικὴ θεανθρωποποίηση τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν ὁποία ἐπιτυγχάνεται ὁ ἁγιασμός καὶ ἡ σωτηρία του¹⁴. Εἶναι αὐτὸς ὁ θεμέλιος λίθος, ὅπως θὰ μᾶς πεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, πάνω στὸν ὁποῖο ὁ Θεάνθρωπος οἰκοδόμησε τὴ νέα Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀνέγειρε γιὰ τὸν ἑαυτό Του ναὸ μὲ ἔμψυχους λίθους¹⁵. Ἐκεῖ ποὺ συνάγει τὸ σύνολο τῶν πιστῶν, γιὰ νὰ τοὺς ἀπελευθερώσει ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ πονηροῦ καὶ νὰ τοὺς λυτρώσει ἀπὸ τὴν στέρηση τῆς θείας ζωῆς. Ἐμπλουτίζοντάς τους μὲ σοφία, δύναμη, ἐλευθερία καὶ ζωὴ ἀδιάπτωτη. Τὸ μεγαλεῖο μιᾶς ζωῆς ποὺ συμπυκνώνεται στὰ πάνσοφα λόγια τοῦ σαρκωθέντος Θεοῦ Λόγου: «ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσιν»¹⁶. Ἀμήν!

Ἰωάννης Μαρκάς
Μ.Δ.Ε. Δογματικῆς Θεολογίας Α.Π.Θ.

14 Ἀγίου Ἰουστίνου τοῦ Τσέλιε (Πόποβιτς), Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος-Μελετήματα Ὁρθοδόξου Θεολογίας, Ι.Μ.Μ. Βατοπαιδίου, Ἅγιον Ὅρος 2020, σελ. 150

15 Ἀγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ, ΟΜΙΛΙΑ ΝΗ'- Εἰς τὴν κατὰ σάρκα σωτήριον γέννησιν, Ε.Π.Ε. 11, ΠΑΤΕΡΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ὁ ΠΑΛΑΜΑΣ», Θεσσαλονίκη 1986, σελ. 469

16 Ἰω. ι' 10

Ἑλληνικὰ Ταχυδρομεῖα: Ἡ ἱστορία

«Βυθίστηκε ἀμέσως στὴν εὐτυχία τῆς ἀπόλυτης ἐκείνης δυστυχίας της – ἢ στὴ δυστυχία τῆς ἀπόλυτης εὐτυχίας της. Δὲν πέρασαν δύο λεπτὰ ἀπὸ τὴν ἄφιξή της καὶ ὁ πλοίαρχος Οὐέντγορθ εἶπε: "Θὰ γράψουμε τώρα ἐκεῖνο τὸ γράμμα ποὺ λέγαμε, Χάρβιλ, ἂν μοῦ φέρεις τὰ ἀπαραίτητα σύνεργα".

Ὅλα τὰ ἀπαραίτητα γιὰ τὴ σύνταξη μιᾶς ἐπιστολῆς ὑπῆρχαν ἐκεῖ, σὲ ἓνα ξεχωριστὸ τραπέζι· ὁ πλοίαρχος Οὐέντγορθ πλησίασε καὶ σχεδὸν γυρίζοντας τὴν πλάτη του σὲ ὅλους ἀφοσιώθηκε στὸ γράψιμο»¹.

Τὸ παραπάνω ἀπόσπασμα προέρχεται ἀπὸ τὸ βιβλίο τῆς Jane Austen «Πειθώ». Ἡ Jane Austen γεννήθηκε στὶς 16 Δεκεμβρίου 1775, στὸ Hamshire τῆς Ἀγγλίας. Στὶς 16 τοῦ Δεκέμβρη 2025 συμπληρώθηκαν διακόσια πενήντα (250) χρόνια ἀπὸ τὴ γέννησή της. Ἐκοιμήθη στὶς 18 Ἰουλίου 1817 στὸ Winchester. Ἡ «Πειθώ» ἐκδόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὶς 20 Δεκεμβρίου τοῦ ἴδιου ἔτους.

Ἐντεκα περίπου χρόνια ἀργότερα, στὶς 24 Σεπτεμβρίου 1828, ὁ μαρτυρικός Κυβερνήτης, Ἰωάννης Καποδίστριας, ὑπέγραψε τὸ ὑπ' ἀριθμὸν 6550 Ψήφισμα «περὶ συστάσεως

1 Jane Austen, Πειθώ, Ἐκδόσεις Elxis (σῆμα τῶν ἐκδόσεων Διόπτρα): Αθήνα, 2022, μετάφραση: Οὐρανία Τουτουνηζή, σ. 312.

τακτικής ταχυδρομικής συγκοινωνίας»: «**Ακούσας καὶ τὴν γνώμην τοῦ Πανελληνίου, συσταίνεται Ταχυδρομεῖον διὰ τὴν ἀνταπόκρισιν μεταξύ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐπικράτειας. Κέντρον Γενικὸν τοῦ καταστήματος τούτου θέλει εἶσθαι ἡ πόλις ὅπου καθεδρεύει ἡ Κυβέρνησις. Συσταίνονται κεντρικὰ γραφεῖα τοῦ Ταχυδρομείου εἰς Ἄργος, εἰς Τριπολιτζάν, εἰς Ἐπίδαυρον, ἕως ὅτου ἡ Κυβέρνησις διατρίβει εἰς Αἴγινα καὶ εἰς Σῦρον**», ἀναφέρει μεταξύ ἄλλων τὸ Ψήφισμα.

Πρῶτος Γενικὸς Διευθυντὴς τοῦ Ταχυδρομείου τῆς Ἑλλάδος διορίστηκε τὴν ἴδια μέρα ὁ Ἀλέξιος Λουκόπουλος. Στὸ ταχυδρομεῖο ἐργάζονταν ἑννέα πεζοὶ καὶ δεκαεῖς ἔφιπποι ταχυδρόμοι. Τὴν ἴδια χρονιά ἐκδόθηκε καὶ ὁ πρῶτος Κανονισμὸς τῶν Ταχυδρομείων².

Τὸ 1834, μετὰ ἀπὸ συμφωνία μὲ τὸ Γάλλο τραπεζίτη, Φεράλδη, τὸ ἐλληνικὸ ταχυδρομεῖο ἔφτασε στὰ νησιά. Δύο χρόνια ἀργότερα, τὸ 1836, «ἐπιβιβάστηκε» στὶς πρῶτες ἄμαξες, ἐκτελώντας τὸ δρομολόγιο Ἀθήνα- Πειραιᾶς. Τὸ 1869 «ἐπιβιβάστηκε» στὶς ἀμαξοστοιχίες, ἐνῶ τὸ 1874 ἔδωσε τὸ «παρὼν» στὴν Ἰδρυση τῆς Παγκόσμιας Ταχυδρομικῆς Ἐνωσης στὴ Βέρνη τῆς Γερμανίας.

Τὸ 1860, μὲ βάση «τὸ νόμο περὶ γραμματοσήμων» τυπώθηκε στὸ Νομισματοκοπεῖο τοῦ Παρισιοῦ τὸ πρῶτο γραμματόσημο τῆς Ἑλλάδας, ἡ «Μεγάλῃ Κεφαλῇ τοῦ Ἑρμῆ». Ἐκτοτε καὶ μέχρι σήμερα, τὰ Ἑλληνικὰ Ταχυδρομεῖα ἔχουν τὸ μονοπώλιο τῆς ἔκδοσης γραμματοσήμων στὴ χώρα μας. Μάλιστα, τὸ 1896 τὰ Ἑλληνικὰ Ταχυδρομεῖα «ἐξέδωσαν τὴν -πρῶτη παγκοσμίως- σειρά ἀναμνηστικῶν γραμματοσήμων μὲ ἀθλητικὸ θέμα καὶ διέθεσαν μέρος τῶν ἐσόδων ἀπὸ τὴν πώληση αὐτῶν τῶν γραμματοσήμων γιὰ νὰ ἐνισχύσουν οἰκονομικὰ τὴν Ὀλυμπιακὴ Ἐπιτροπὴ. Μὲ αὐτὴ τὴν ἐνέργειά τους, ἔγιναν ὁ πρῶτος Ἐπίσημος Χορηγὸς τῶν σύγχρονων Ὀλυμπιακῶν Ἀγώνων»³.

Τὸ 1909 ἐγκαινιάστηκε ἡ ἀγροτικὴ ταχυδρομικὴ ὑπηρεσία. Ἐπὶ δεκαετίες ὁ ἀγροτικὸς διανομέας ἦταν ὁ μοναδικὸς ἀνθρώπινος συνδετικὸς κρίκος γιὰ τὴν ἐπικοινωνία τῆς ἐλληνικῆς ὑπαίθρου μὲ τὸν ὑπόλοιπο κόσμο.

Ἀπὸ τὶς ἀρχὲς τοῦ 20οῦ αἰῶνα ὁργανώθηκε συστηματικὰ ἡ Ταχυδρομικὴ Ὑπηρεσία, ἡ ὁποία, μέχρι τὸ 1949 – ὅποτε καὶ ἰδρύθηκε ὁ Ὁ.Τ.Ε.- λειτουργοῦσε ἀπὸ κοινοῦ μὲ τὴν Τηλεγραφικὴ καὶ Τηλεφωνικὴ Ὑπηρεσία ὑπὸ τὴν ἐπωνυμία «Τ.Τ.Τ.» (Κατὰ τὸ κοινῶς λεγόμενον Τά Τρία Τά.)

Σπουδαία ἦταν ἡ συμβολὴ τῶν Ἑλληνικῶν Ταχυδρομείων καὶ στὸν Ἑλληνοῖταλικὸ Πόλεμο. Τὸ 1939 μὲ βάση κοινὸ Κανονισμὸ τοῦ Ὑπουργείου Στρατιωτικῶν καὶ τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνιῶν «συγκροτήθηκε ἡ Στρατιωτικὴ Ταχυδρομικὴ Ὑπηρεσία, στὸ πλαίσιο τῆς ὁποίας λειτουργοῦσε ἡ Ταχυδρομικὴ Ὑπηρεσία Στρατιωτικῆς Ζώνης»⁴. Στὰ τέλη Αὐγούστου 1940, τὸ Γενικὸ Ἐπιτελεῖο Στρατοῦ ὁργάνωσε καὶ συντόνιζε τὴ διανομὴ τῆς ἀλληλογραφίας μεταξύ τῆς ἐνδοχώρας καὶ τοῦ μετώπου μὲ τὴ συνεργασία στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν ταχυδρομικῶν ὑπηρεσιῶν.

2 Πανελλήνια Ὁμοσπονδία Σωματείων Ταχυδρομικῶν, ἰστοσελίδα: postnet.gr

3 Ἡλεκτρονικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια «Βικιπαίδεια», λήμμα «Ἑλληνικὰ Ταχυδρομεῖα». Βλ. ἐπίσης καὶ τὴν ἰστοσελίδα τῶν ΕΛ.ΤΑ.: elta.gr

4 ἔ.α.

Από το 1970 τα «Ελληνικά Ταχυδρομεία» (ΕΛ.ΤΑ) λειτουργούν ως Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού δικαίου. Υποστηρίζεται ότι από το 1983 –όποτε και εισήχθη ο «ταχυδρομικός κώδικας»– ξεκίνησε μία προσπάθεια κοινωνικοποίησης και έκσυγχρονισμού των ΕΛ.ΤΑ. Στη συνέχεια, με νόμο του 1998 καθορίστηκε ο ρόλος τους ως φορέα παροχής Καθολικής Ταχυδρομικής Υπηρεσίας. Σήμερα, τα ΕΛ.ΤΑ. είναι Ανώνυμη Εταιρεία με μετόχους το Έλληνικό Δημόσιο (90%) και το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο (10%)⁵.

Το 2019, στο πλαίσιο του Έτήσιου Forum Επιχειρηματικής Άριστείας για την Ελλάδα της Έξωστρέφειας, «Creative Greece Awards 2019», τα Έλληνικά Ταχυδρομεία βραβεύτηκαν για τη συμβολή τους στην στήριξη των έξαγωγών και την προβολή της χώρας στο εξωτερικό⁶.

Παρά τη βράβευση, κρίθηκε επιβεβλημένος ο Στρατηγικός Μετασχηματισμός των ΕΛ.ΤΑ, ο οποίος ξεκίνησε το Δεκέμβριο 2020, με την επιλογή της Price Waterhouse Coopers (PwC) ως συμβούλου επιχειρησιακής αναδιάρθρωσης του Όμιλου. Ο μετασχηματισμός αυτός αφορούσε σε «ριζικές αλλαγές στο βασικό μοντέλο λειτουργίας του Όμιλου καθώς και στην Οργανωτική δομή»⁷.

Στην πράξη φάνηκε, ότι ο βαρύγδουπος όρος «επιχειρησιακός μετασχηματισμός» δεν είναι παρά ευφημισμός για κλείσιμο ταχυδρομικών καταστημάτων. Το 2025 η διοίκηση των Έλληνικών Ταχυδρομείων ανακοίνωσε ότι θα «μπεϊ λουκέτο» σε 204 καταστημάτων σε όλη την επικράτεια. Ήδη σε πρώτη φάση, 46 καταστήματα έχουν παύσει τη λειτουργία τους, κυρίως στην Αττική, αλλά και στην Πάτρα, τη Ρόδο, τα Ιωάννινα και την Κρήτη. Έπειτα από σφοδρές αντιδράσεις στις τοπικές κοινωνίες και εξίσου σφοδρή πολιτική αντιπαράθεση, τα υπόλοιπα 158 καταστήματα που πρόκειται να κλείσουν έλαβαν παράταση τουλάχιστον τριών μηνών.

Η Διοίκηση των ΕΛ.ΤΑ. υποστήριξε πως έρρισμα της απόφασης ήταν «το γεγονός πως το 92% του επιστολικού έργου και το 90% των αποστολών δεμάτων εξυπηρετείται μέσω διανομής κατ' οίκον, γεγονός που καθιστά οικονομικά ασύμφορη τη διατήρηση ενός έκτεταμένου δικτύου φυσικών καταστημάτων».

Ένας ελάχιστος φόρος τιμής

Έδω που τα λέμε, τί τα χρειαζόμαστε τα ταχυδρομεία; Η εποχή που περιγράφει η Jane Austen στα βιβλία της έχει παρέλθει ανεπιστρεπτί.

Ήταν μια ρομαντική εποχή! Μια εποχή όπου το να στείλει κανείς μία επιστολή δεν ήταν απλή υπόθεση. Χρειαζόταν σύνεργα: πένα, μελάνι, μελανοδοχείο, επιστολόχαρτο, φάκελο, κερί για να σφραγιστεί ο φάκελος... Χρειαζόταν χρόνο. Μία εποχή, όπου η επικοινωνία

5 Εφημερίδα Αργολική Ανάπτυξη, Η ιστορία των ΕΛ.ΤΑ.: Ο Ιωάννης Καποδίστριας ιδρύει το «Γενικόν Ταχυδρομείον το 1928», ιστοσελίδα: argolikianaptiksi.gr, 31 Οκτωβρίου 2025.

6 Διάκριση των ΕΛ.ΤΑ στα Creative Greece Awards 2019, ιστοσελίδα: naftemporiki.gr, Παρασκευή 5 Απριλίου 2019.

7 PwC: Αναλαμβάνει σύμβουλος επιχειρησιακής αναδιάρθρωσης των ΕΛ.ΤΑ, ictplus.gr.

νωνία άπαιτούσε και καλλιεργούσε άρετές: τήν ευγένεια, τήν καλλιέπεια, τήν ύπομονή, τήν έπιμονή, τήν καρτερία, τήν άφοσίωση.

Αισθάνομαι ευτυχής, πού πήρα έστω μία γεύση από τήν «έποχή τής άλληλογραφίας», όσο ήμουν νεότερη. Όταν ήμουν μαθήτρια, έξασκούσαμε τις ξένες γλώσσες άλληλογραφώντας με άλλοδαπούς μαθητές, όχι μέσω εφαρμογών Τεχνητής Νοημοσύνης. Κι έχω κρατήσει τις έπιστολές τής γιαγιάς μου, τής Δήμητρας, από τò χωριό. Με τὰ στρογγυλά, παιδικά γράμματα και τις άνορθόγραφες λέξεις μιās γυναίκας πού φοίτησε μέχρι τή δευτέρα τάξη τού δημοτικού σχολείου: *«Αγαπημένα μας έγγόνια καλημέρα σας σās εύχόμεθα Καλά Χριστούγεννα και εύτιχισμένος ό καινούργιος χρόνος και καλή πρόσδο και σ'ανότερα να διαβάζετε σās στέλνουμε ένα δοράκι να τὰ μιράσετε από ένα ό καθένα σās φιλούμε παπούς και γιαγιά»*⁸. Η γιαγιά δέν ήξερε γράμματα. Όμως ό,τι έκανε, τò έκανε με τήν ψυχή της.

Σήμερα όλοι ξέρουν πώς να γράφουν σωστά τή λέξη «Χριστούγεννα», οί περισσότεροι όμως εύχονται «Καλές Γιορτές»! Είμαι πολύ εύκολο να στείλει κανείς μιá έπιστολή. Δέν χρειάζεται πολύς χρόνος. Δέν άπαιτείται ιδιαίτερη συγκέντρωση. Δέν χρειάζονται ιδιαίτερα σύνεργα πέρα από έναν ύπολογιστή ή ένα «έξυπνο» κινητό τηλέφωνο. Στις μέρες μας, ό,τι δέν έχει σχέση με τήν τεχνολογία περιφρονείται.

Παρά ταύτα, ή Jane Austen συγκινεί ακόμα. Η έπέτειος τής γέννησής της έορτάστηκε στη Μεγάλη Βρετανία καθ' όλο τò 2025 με λαμπρότητα και με μεγάλη άνταπόκριση από τò άναγνωστικό κοινό. Τί άλλο φανερώνεται από αύτē τήν άπήχηση, παρά ή δίψα τών ανθρώπων για ρομαντισμό, για ουσιαστική έπικοινωνία, για άγνές σχέσεις;

Έτσι λοιπόν, τò κείμενο πού τώρα διαβάζετε δέν είναι μόνο μιá άναδρομή στην ιστορία τών Έλληνικών Ταχυδρομείων. Είναι – ή θά ήθελε να είναι – πολλά περισσότερα: Ένα μικρό άφιέρωμα στη Jane Austen· τήν εύφυη συγγραφέα με τò καυστικό χιούμορ, πού σκιαγράφησε άριστοτεχνικά τόν ψυχικό κόσμο τών γυναικών.⁹ Ένα μνημόσυνο ύπέρ άναπαύσεως τών ψυχών τών κεκοιμημένων παππούδων μου. Ένα ύστατο «χαίρε» στην «παλιά» ζωή πού φεύγει, έπειδὴ τήν περιφρονούμε και τήν έγκαταλείπουμε.

Πάνω από όλα, όμως, τò κείμενο πού έχετε μπροστά σας είναι μιá πράξη άλληλεγγύης πρὸς όλους τούς ρομαντικούς, πρὸς όλους όσους πιστεύουν στην ψυχή, παρ' ότι ζοϋν στη σύγχρονη τεχνοκρατική έποχή. Είναι ένας έλάχιστος φόρος τιμής σέ όλους τούς ανθρώπους πού έπιμένουν να πιστεύουν στην όντως Ζωή και να τήν ύπηρετοϋν, σέ πείσμα τών καιρῶν.

Ένας από αύτούς τούς ανθρώπους θά πρέπει να είναι και ή κ. Γιώ Κοντογιάννη. Δέν τή γνωρίζω προσωπικά. Διάβασα όμως πρόσφατα ένα κείμενό της δημοσιευμένο στο facebook, πού με ένέπνευσε να γράψω τò παρόν. Τò παραθέτω, όπως ακριβώς τò έλαβα. Δέν μπόρεσα να βρω ωραιότερο επίλογο για τò μικρό τούτο νοσταλγικό άφιέρωμα: **«Τò ταχυδρομείο πού ανακοίνωσαν ότι θά κλείσει στο Χριστό Ραχών Ίκαρίας έχει άληθινά λουλούδια στο βάζο, τις φωτογραφίες όσων ταχυδρόμων έέρασαν από εκεί**

8 Διατηρήθηκε ή όρθογραφία και τò συντακτικό τού πρωτοτύπου.

9 Βλ. Άλεξάνδρας Χαΐνη, «Γιατί 250 χρόνια μετά ενδιαφέρει ακόμα ή Jane Austen;», περιοδικό, Ό Αναγνώστης, oanagnostis.gr

από τότε που ιδρύθηκε & τὰ γραμματόσημα τῆς Ἐλευθέρας Πολιτείας Ἰκαρίας στὸν τοῖχο, ἔχει ἀνθρώπους χαμογελαστοὺς πίσω καὶ μπροστὰ ἀπὸ τὸ γκισὲ κι ἓναν γέρο πλάτανο μὲ ἓνα πανὸ φτιαγμένο ἀπὸ τὰ παιδιὰ τοῦ Γυμνασίου ἀπ' ἔξω.

Αὐτοὺς τοὺς χώρους θέλουν νὰ κλείσουν ποὺ στεγάζουν τὴ συλλογικὴ μνήμη μιᾶς κοινότητος, ἐξυπηρετοῦν τὶς ἀνάγκες τῆς σήμερα καὶ ἀποτελοῦν σημεῖο συνάντησης τῶν ὅχι καὶ τόσο λίγων ὅσο μπορεῖ νὰ νομίζετε κατοίκων.

Ἐκεῖ τὸ νὰ περιμένεις στὴν οὐρά –γιατί οὐρὰ ἔχει κάθε φορὰ ποὺ τὸ ἐπισκέπτομαι– δὲν εἶναι βασανιστήριον, ἀλλὰ ἀφορμὴ νὰ ἀνταλλάξεις δυὸ κουβέντες μὲ ὅποιον γνωστὸ πετύχεις ἐκεῖ.

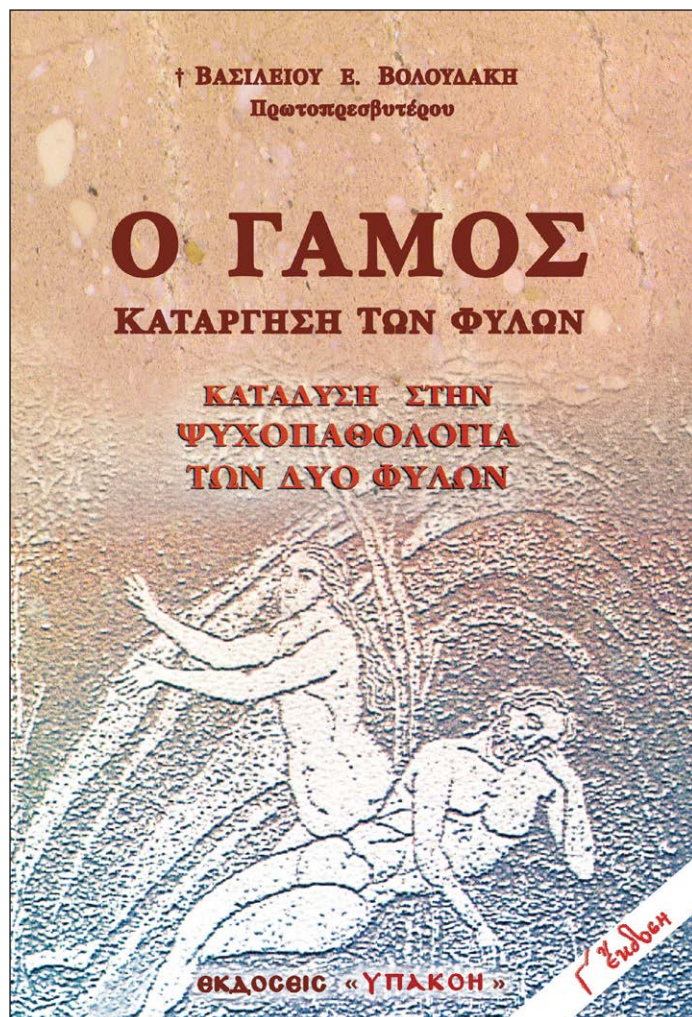
Οἱ ζωὲς μας θὰ γίνονται πιὸ φτωχὲς, ὅσο κλείνουν τέτοιοι χώροι. Ὅχι μόνο οἱ δικές μας ζωὲς ἐδῶ στὴν ἐπαρχία, ἀλλὰ οἱ ζωὲς ὅλων. (ΕΛΤΑ, Ἰκαρία 10/11/2025)».

**Καλὰ Χριστούγεννα σὲ ὅλους, γεμᾶτα πνευματικὸ πλοῦτο,
παρὰ τὴν αὐξανόμενη ἔνδεια.**

**Ζωὴ Ἀγγελικούδη
Νομικός**

*Ἀφιερώνεται στὴ σεπτὴ μνήμη
τοῦ πνευματικοῦ μου πατρός,
πρωτοπρεσβυτέρου Βασιλείου Βολουδάκη,
ἐμπρακτὴ μετάνοια καὶ εὐγνώμοσύνη.

Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος διακηρύσσει ἀπερίφραστα πῶς τίποτε δέν συγκροτεῖ τόσο τή ζωή μας, «ὡς ἔρως ἀνδρός καί γυναικός»:

«Ὅντως γάρ, ὄντως πάσης τυρανίδος αὕτη ἡ ἀγάπη τυραννικωτέρα. Αἱ μέν ἄλλαι σφοδραί. Αὕτη δέ ἡ ἐπιθυμία ἔχει καί τό σφοδρόν καί τό ἀμάραντον.»

Ἡ **τρίτη** ἔκδοση τοῦ βιβλίου τοῦ π. Βασιλείου στό ὁποῖο ἀναλύεται ἡ ξεχωριστή ψυχολογία τοῦ ἀνδρικοῦ καί τοῦ γυναικεῖου φύλου, ὅπως δέν ἔχει ἀναλυθεῖ ποτέ μέχρι τώρα, μέ προσθήκη εἰσαγωγῆς τῆς πρεσβυτέρας του.

«Il combattimento spirituale» καί «Αόρατος Πόλεμος»

Ὅπως διαφαίνεται από τίς τρέχουσες εξελίξεις, στίς ἡμέρες μας πρόκειται νά ἐπανεέλθει μέ ἔνταση στήν ἐπικαιρότητα τό θέμα τῆς στάσης τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἀπέναντι στούς Ρωμαιοκαθολικούς. Εἶναι γνωστό ὅτι μεταξύ τῶν Ὁρθοδόξων εἶναι ἀρκετοί ἐκεῖνοι, καί μάλιστα μεταξύ ὅσων ἔχουν ἐπιρροή, οἱ ὁποῖοι θεωροῦν ὅτι οἱ διαφορές τῶν Ὁρθοδόξων καί τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν δέν εἶναι οὐσιώδεις ἢ βαθιές, ἀλλά προέκυψαν στό πλαίσιο ἀτυχῶν ιστορικῶν ἐξελίξεων. Ἐπομένως, κατά τήν ἀποψή τους, εἶναι δυνατόν μέ τούς κατάλληλους χειρισμούς καί μέ ψυχολογημένες μεθοδεύσεις νά ἀποκατασταθεῖ ἡ χαμένη ἐνότητα. Ὑπάρχουν, ὅμως, καί ἐκεῖνοι πού, ἀντιθέτως, ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ διαφορές μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς εἶναι δογματικοῦ χαρακτήρα καί ὅτι δέν εἶναι δυνατόν νά ἀποκατασταθεῖ ἡ ἐνότητα, ἐάν προηγουμένως οἱ Ρωμαιοκαθολικοί δέν ἀποκηρύξουν τίς δογματικές καινοτομίες καί ἀποκλίσεις τους καί

ἐπανεέλθουν, ἔτσι, στήν ἀρχαία Πίστη, τήν ὁποία διασώζει ἀκέραη ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία.

Κύριο χαρακτηριστικό ὅσων ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ διαφορές μας μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς δέν εἶναι οὐσιώδεις, εἶναι ἡ ἐπιθυμία τους νά φανοῦν συγχρονισμένοι μέ τήν «πρόοδο» καί ὁ φόβος τους μήπως χαρακτηρισθοῦν «ὀπισθοδρομικοί» ἢ ὡς «φονταμενταλιστές» μέ στενοῦς ὀρίζοντες. Ἀπό τήν ἄλλη, ὅσοι ἰσχυρίζονται, ὀρθῶς κατά τήν ἀποψή μας, ὅτι οἱ διαφορές μέ τούς Ρωμαιοκαθολικούς εἶναι δογματικοῦ χαρακτήρα, ὀρισμένες φορές ἐπαληθεύουν, ἐν μέρει, τήν κατηγορία πού τούς ἀπευθύνουν οἱ τῆς ἀντίπαλης παράταξης, καθώς, πράγματι, ἐνῶ γνωρίζουν τήν Ὁρθόδοξη διδασκαλία, ἐμφανίζονται νά ἔχουν μόνο μιά πολύ παρωχημένη πλέον, ἀπλουστευτική ἢ μονομερῆ εἰκόνα γιά τούς σύγχρονους Ρωμαιοκαθολικούς. Ἔτσι, ὅμως, χάνουν κάποιες φορές τή μάχη τῶν ἐντυπώσεων ἀπό ὅσους τούς προσάπτουν προκατάληψη καί τούς ἐνισχύουν στήν πεποίθησή τους ὅτι ἐκεῖνοι εἶναι, τάχα, πού ἔχουν ἀντιληφθεῖ ὀρθά τήν κατάσταση τῶν πραγμάτων.

Ἀπό τήν ἀποψη αὕτη εἶναι, νομίζουμε, ἰδιαίτερα διαφωτιστικό νά ἀναφερθοῦμε στόν Ἅγιο Νικόδημο τόν Ἀγιορείτη καί εἰδικότερα στό πολύ γνωστό βιβλίο του «Αόρατος πόλεμος» καί τόν τρόπο τῆς συγγραφῆς του.

Εἶναι γνωστό ὅτι ὁ Ἅγιος Νικόδημος χαρακτήρισε ρητῶς καί κατηγορηματικῶς τούς «Λατίνους» (=τούς Ρωμαιοκαθολικούς) ὡς αἰρετικούς, τήν αἵρεσή τους ὡς «μισητήν» καί «βλάσφημον» (βλ. τόν πρόλογό του στήν ἔκδοση τοῦ βιβλίου τοῦ Ὁσίου Μελετίου τοῦ

Ὁμολογητοῦ) καί τό βάπτισμά τους ὡς «ψευδώνυμον» καί μή ἀποδεκτό, «οὔτε κατὰ τόν λόγον τῆς ἀκριβείας», «οὔτε κατὰ τόν λόγον τῆς οἰκονομίας» (βλ. «Πηδάλιον», ὑποσημείωση στόν ΜΣΤ' Κανόνα τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων). Ταυτόχρονα, ὅμως, δέν πρέπει νά παραγνωρισθεῖ τό ὅτι εἶχε μιά ἰδιαίτερα εὐρεῖα καί ἀκριβῆ γνώση τῆς Δύσης καί, μάλιστα, τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ. Στόν βίο του, μάλιστα, ἀναφέρεται χαρακτηριστικά ὅτι κάποτε στό Ἅγιο Ὅρος διαλέχθηκε μέ ἀπεσταλμένους τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν καί τούς ἐξέπληξε μέ τίς γνώσεις του καί μέ τίς καίριες ἀπαντήσεις του.

Ἡ δέ ἔκδοση, εἰδικότερα, τοῦ βιβλίου του «Ἀόρατος Πόλεμος», πού ἔχει πλέον καθιερωθεῖ στή συνείδηση τῶν Ὁρθοδόξων ὡς ἀκραιφνῶς «πατερικό» βιβλίο, ἀποτελεῖ ἕνα ἀκόμη παράδειγμα τοῦ συνδυασμοῦ τῆς ἀκρίβειας μέ τήν εὐρύτητα πού χαρακτήριζε τόν Ἅγιο.

Ἐχει ἐπισημανθεῖ ὅτι τό βιβλίο αὐτό τοῦ Ἁγίου εἶναι στήν πραγματικότητα μιά ἐπανεκδοση τοῦ βιβλίου «Il combattimento spirituale» πού συνέγραψε τόν 16ο αἰῶνα ὁ Ρωμαιοκαθολικός Ναπολιτάνος ἱερέας Λορέντζο Σκουπόλι (1530-1610), ἕνα βιβλίο τό ὁποῖο ἔτυχε εὐρείας ἀποδοχῆς στόν δυτικό κόσμο, μεταφράσθηκε στά Ἀγγλικά, Γαλλικά, Λατινικά καί Γερμανικά καί ἐν συνεχείᾳ, τροποποιημένο, μεταφράσθηκε στά Ἑλληνικά ἀπό τόν Ἅγιο Νικόδημο καί στά Ρωσικά ἀπό τόν Ἅγιο Θεοφάνη τόν Ἑγκλειστο. Μάλιστα, ἀρκετοί ἐπικαλοῦνται τό γεγονός ὅτι ὁ Ἅγιος Νικόδημος μετέφρασε τό βιβλίο ἐνός Ρωμαιοκαθολικοῦ γιά νά «τεκμηριώσουν» τόν ἰσχυρισμό τους ὅτι ὁ Ἅγιος τελοῦσε ὑπό δυτική ἐπίρροή καί ὅτι ἔτσι ἐξηγεῖται ὁ «δικανικός» τόνος σέ πολλά ἀπό τά ἔργα του.

Πράγματι, ἐάν κανεῖς ἀντιπαραβάλλει τά δύο βιβλία, δηλαδή τό «Il combattimento spirituale» τοῦ Λορέντζο Σκουπόλι μέ τόν «Ἀόρατο Πόλεμο» τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου, εὐκολα θά διαπιστώσει ὅτι τό δεύτερο ἀποτελεῖ, ὡς ἐπὶ τό πολύ, μιά κατὰ λέξη ἀπόδοση στήν ἑλληνική γλῶσσα τοῦ πρωτοτύπου μέ τήν αὐτή διάταξη τῆς ὕλης καί τούς αὐτούς τίτλους.

Ὅμως, ἡ παρατήρηση αὐτή γιά τήν «ὡς ἐπὶ τό πολύ» ὁμοιότητα τῶν δύο βιβλίων ἐπαληθεύεται μόνο ὡς πρός τήν ποσότητα τῶν σελίδων πού εἶναι, πράγματι, ὅμοιες. Ὁ προσεκτικότερος ἀναγνώστης, ὅμως, θά παρατηρήσει ὅτι ὁ Ἅγιος Νικόδημος, ἀφ' ἐνός ἔχει προσθέσει ὑποσημειώσεις κάτωθι τοῦ κειμένου καί ἀφ' ἑτέρου ἔχει τροποποιήσει τό κείμενο, διορθώνοντάς το σιωπηρά σέ καίρια σημεῖα.

Ἔτσι, γιά παράδειγμα, στό κεφάλαιο ΜΘ', μέ τίτλο «Τρόπος διὰ νά προσεύχεσαι διὰ τῆς Θεοτόκου Μαρίας», ὁ Ἅγιος προσαρτᾷ μιά ὑποσημείωση πού περιέχει ἐν συνόψει τήν Ὁρθόδοξη δογματική διδασκαλία γιά τήν Θεοτόκο, ὅτι, δηλαδή, «καθώς τό περιβόλι γίνεται γιά νά φυτευθῇ τό δένδρον καί πάλιν τό δένδρον φυτεύεται διὰ τόν καρπόν, τοιουτοτρόπως ὁλος ὁ νοητός καί αἰσθητός κόσμος ἔγινε διὰ τό τέλος τοῦτο, ἤτοι διὰ τήν Κυρίαν Θεοτόκον καί πάλιν ἡ Κυρία Θεοτόκος ἔγινε διὰ τόν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν καί οὕτως ἐτελειώθη ἡ ἀρχαία βουλή καί ὁ σκοπός ὁ πρῶτος τοῦ Θεοῦ...». Ἀκόμη, στό κεφάλαιο ΚΕ' προσθέτει ὑποσημείωση περί τοῦ ὅτι «τά πάθη καί οἱ λογισμοί εὐρίσκονται κρυμμένα ἐν τῇ καρδίᾳ...» καί ὅτι «μετά τό Βάπτισμα ὁ μέν δαίμων ἔξω τῆς καρδίας γίνεται, ἡ δέ χάρις ἔσω...», ἐνῶ στό κεφάλαιο ΜΣΤ' προσαρτᾷ ἄλλη ὑποσημείωση πού περιέχει, ἐπίσης ἐν συνόψει, τό Παλαμικό «θεωρητικό πλαίσιο» γιά τήν νοερά προσευχή, ὅτι, δηλαδή, ὁ ἄνθρωπος εἶναι κατ'εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ἐπειδή διαθέτει νοῦν, λόγον καί ἀγάπη καί, ἐπομένως, «ἐπειδή

ὁ Θεός εἶναι καί τρία καί ἓνα, πρέπει καί ὁ κατ' εἰκόνα Αὐτοῦ ἄνθρωπος νά γίνη καί τρία καί ἓνα, διά νά ὁμοιάζη μέ τό πρωτότυπόν του καί ἀκολουθῶς διά νά ἐνωθῇ μέ αὐτό...».

Δέν χρειάζεται νά τονισθεῖ ἰδιαίτερα ἡ κρισιμότητα πού ἔχουν οἱ ὑποσημειώσεις αὐτές, ἀφοῦ εἶναι γνωστό ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοί, ἀφ' ἑνός ἔχουν ἐσφαλμένες δοξασίες γιά τήν Θεοτόκο, ἀποκλίνοντας στή λεγόμενη «Μαριολατρεία» καί ἀφ' ἑτέρου ἀπορρίπτουν ὡς αἰρετική τήν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιά τή νοερά προσευχή, ὑποστηρίζοντας, μάλιστα, ὅτι –δῆθεν– δέν μπορεῖ νά συνδυασθεῖ μέ τήν Πίστη στήν Ἐκκλησία καί τά Μυστήριά της.

Ἀξιοσημείωτο εἶναι, ἀκόμη, τό ὅτι ὁ Ἅγιος Νικόδημος προσθέτει πέντε ὑποσημειώσεις γιά τόν Ἅγιο Αὐγουστῖνο, τό ὄνομα τοῦ ὁποίου, μάλιστα, δέν μνημονεύεται καθόλου στό Ἰταλικό κείμενο καί τόν χαρακτηρίζει, ἀντίθετα ἀπό κάποιους Ὁρθοδόξους σήμερα, ὡς «θεῖον», «μέγαν» καί «ιερόν».

Ἰδιαίτερα σημαντική καί ἐξαιρετικά ἀξιοπρόσεκτη εἶναι καί μιᾶ ἄλλη παρέμβαση πού κάνει ὁ Ἅγιος Νικόδημος στό κείμενο τοῦ «Il combattimento spirituale», ἡ ὁποία συνίσταται στό ὅτι σιωπηρά ἀντικαθιστᾷ καί ξαναγράφει μέ ἄλλο καί ἐκτενέστερο περιεχόμενο τό κεφάλαιο ΜΣΤ' μέ τόν τίτλο «Τί πρᾶγμα εἶναι ἡ νοερά προσευχή καί πόσων λογίων μπορεῖ νά γίνεται», τό ὁποῖο στό ἰταλικό κείμενο φέρει τόν τίτλο «Περί νοεραῖς προσευχῆς».

Ἔτσι, ὁ μέν Σκουπόλι ὁρίζει τήν νοερά προσευχή ὡς τήν ἀνύψωση τοῦ νοῦ μας στόν Θεό γιά νά τοῦ ζητήσουμε, εὐθὺς ἢ ἐμμέσως, ἐκεῖνα τά πράγματα τῶν ὁποίων ἔχουμε τήν ἀνάγκη, ἀναγνωρίζοντας τήν ἀνικανότητά μας νά κάνουμε τό καλό καί νά ἀποφύγουμε τό κακό χωρίς τήν βοήθειά Του, ἐνῶ ὁ Ἅγιος Νικόδημος, ξαναγράφοντας τό κεφάλαιο αὐτό ἀπό τήν ἀρχή, δηλώνει, διορθώνοντας τόν Σκουπόλι, ὅτι ἡ προσευχή μόνο κατά τήν καταχρηστική της ἐννοια εἶναι ἡ δέηση καί παραθέτει τή διδασκαλία τῶν Νηπτικῶν Πατέρων γιά τήν κατά κυριολεξία προσευχή, δηλαδή τή νοερά καί καρδιακή, ἡ ὁποία συνίσταται στό «νά συμμαζεῦν ὁ ἄνθρωπος τόν νοῦν του μέσα εἰς τήν καρδίαν καί ...νά λέγῃ τήν σύντομον ταύτην καί μονολόγιστον προσευχήν, ἥγουν τό Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Υἱέ τοῦ Θεοῦ ἐλέησόν με...». Μέ τόν τρόπο, ὅμως, αὐτό ὁ Ἅγιος εἰσάγει στό βιβλίο αὐτό ἀθόρυβα ἕναν ὁλότελα διανοητικό καί βαθύτερο κόσμον, αὐτόν τῆς Ὁρθόδοξης Μυστικῆς Θεολογίας, ὁ ὁποῖος γιά τή Δύση εἶναι εἴτε ἄγνωστος εἴτε παρεξηγημένος.

Πολύ σημαντικές εἶναι καί οἱ ἐπεξηγήσεις πού ἐπιφέρει ὁ Ἅγιος στό ἐπόμενο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου, τό ΜΖ', τό ὁποῖο στό «Il combattimento spirituale» ἀφιερώνεται σέ μιᾶ χαρακτηριστική τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ ἄσκηση, τήν «meditatio», ἡ ὁποία συνίσταται στό νά

προσηλώνεται ο νοῦς σέ κάποιο ἐπεισόδιο ἀπό τή Ζωή καί τό Πάθος τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι χαρακτηριστικό ὅτι γιά τόν Ἰγνάτιο Λογιόλα, τόν ἱδρυτή τοῦ Τάγματος τῶν Ἱησουιτῶν, εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀναπαριστᾷ κανεῖς μέ τή φαντασία του, μέ κάθε λεπτομέρεια, τίς φυσικές καί ἱστορικές περιστάσεις κάθε σκηνῆς ἀπό τή ζωή τοῦ Χριστοῦ, τῆς Θεοτόκου ἢ τῶν Ἀγίων. Γιά παράδειγμα, ἐάν κανεῖς ἔχει ἐπιλέξει τή Γέννηση, ὀφείλει νά ἀναπαραστήσει ἀκριβῶς τίς διαστάσεις τοῦ Σπηλαίου, οὕτως ὥστε νά ἐπιτύχει μέ τήν ἔξαρση αὐτή τῆς φαντασίας του νά συμμετέχει ὁ ἴδιος στή σκηνή αὐτή.

Ὅπως φαίνεται, ὁ Ἅγιος Νικόδημος, ἀφοῦ ἤδη ἀφιέρωσε ἓνα κεφάλαιο στήν νοερά καί καρδιακή, τήν «ἀφάνταστον», δηλαδή, προσευχή μέ τήν ὀρθόδοξη ἔννοια, δέν ἀπορρίπτει τήν προσευχή πού γίνεται διά μέσου «τῆς μελέτης καί τῆς θεωρίας» (=meditatio), παραπέμποντας μάλιστα στόν Ἅγιο Ἰσαάκ τον Σῦρο, ὁ ὁποῖος λέγει πῶς ἡ «μελέτη τῶν πνευματικῶν» εἶναι καί αὐτή προσευχή («ἐν τῷ ὀνόματι τῆς εὐχῆς ψηφίζεται») καί, περαιτέρω, δίνοντας ὁδηγίες γιά τό πῶς ὁ πιστός μπορεῖ, ἐπί παραδείγματι, νά «μελετήσῃ» τό Μυστήριον τῆς φρικτῆς Μαστιγώσεως καί Δαρμοῦ τοῦ Κυρίου.

Ὅμως, πρέπει κανεῖς νά ἔχει ὑπ' ὄψιν του ὅτι ὁ Ἅγιος ἔχει ἤδη προλάβει, σέ προηγούμενο τμήμα τοῦ βιβλίου, νά προσθέσει ἓνα ὁλόκληρο κεφάλαιο μέ τόν τίτλο «Πῶς πρέπει νά διορθώνωμεν τήν φαντασίαν μας καί τήν ἐνθύμησίν μας», κεφάλαιο πού, σημαδιακά, λείπει ὁλωσδιόλου ἀπό τό «Il combattimento spirituale». Ἐκεῖ, ἀφοῦ πρῶτα παρουσιάζει τή διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιά τή φαντασία καί τούς κινδύνους της καί ἐπικαλεῖται τούς Φιλοκαλικούς Πατέρες καί τόν Ἅγιο Διονύσιο τόν Ἀρεοπαγίτη, ἐπιτρέπει μέν στόν πιστό νά «φαντάζεται διά ἀνάπαυσιν καί παρηγορίαν τοῦ νοός» τά μυστήρια τῆς ζωῆς καί τοῦ πάθους τοῦ Κυρίου, συμβουλεύει ὅμως «νά μήν καταγίνεται κανεῖς πάντοτε εἰς αὐτά», ἀλλά νά τά μεταχειρίζεται «μόνον κάποτε καί μερικές φορές».

Ὑπάρχουν καί ἄλλες διαφορές ἀνάμεσα στά δύο βιβλία, ὅπως, γιά παράδειγμα, αὐτές πού ἐντοπίζονται στά τελευταῖα κεφάλαια, σχετικά μέ τήν εἰρήνευση τῆς ψυχῆς. Ὅμως, δέν εἶναι δυνατόν νά τίς παρουσιάσει κανεῖς σέ λίγες σελίδες. Πιστεύουμε, πάντως, ὅτι ἀπό ὅσα παραθέσαμε, ἀκροθιγῶς καί ὄχι ἀναλυτικῶς, μπορεῖ κανεῖς νά σχηματίσει μιᾶ πρώτη ἰδέα γιά τήν ἰδιαίτερη χρησιμότητα πού ἔχει τό βιβλίον «Αόρατος Πόλεμος», ὅπως τό ἐξέδωσε ὁ Ἅγιος Νικόδημος, γιά τήν κατανόηση τῶν οὐσιωδῶν διαφορῶν στή θεωρία καί τήν πράξη τῆς «πνευματικῆς ζωῆς» ἀνάμεσα στούς Ὀρθοδόξους καί τούς Ρωμαιοκαθολικούς, ἀλλά καί γιά τήν ἄνεση καί τήν ἀσφάλεια, μέ τήν ὁποία ὁ Ἅγιος μπορούσε νά προσλαμβάνει κάθε (ρωμαιοκαθολικό) νόημα καί, διορθώνοντάς το, νά τό αἰχμαλωτίζει εἰς τήν ὑπακοήν τοῦ Χριστοῦ.

Β. Κ. Νομομαθῆς

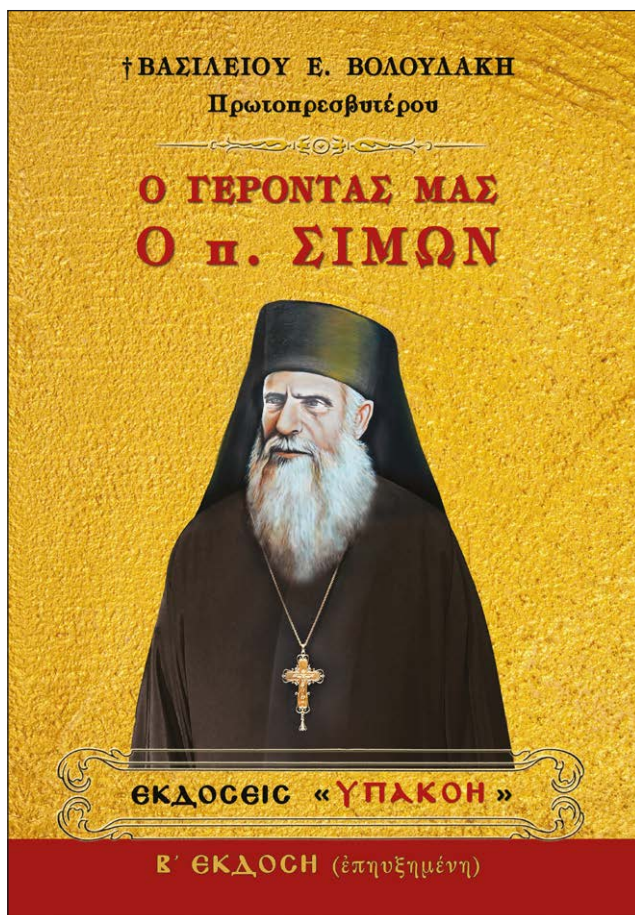

ΛΙΓΕΣ ΝΗΦΑΛΙΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΕ ΜΙΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΙΓΙΔΑ

Διαβάζοντας τό βιβλίο ενός Ρώσου μοναχοῦ, μέ τίτλο «Σχεδόν Ἅγιοι», μοῦ γεννήθηκαν διάφορες σκέψεις καί προβληματισμοί, σχετικά μέ τό πῶς βλέπουμε τόν κόσμο καί τούς ἀνθρώπους γύρω μας. Στό βιβλίο αὐτό ὁ Ρῶσος μοναχός, περιγράφει πρῶτα τήν δική του ζωή, τήν προσωπική του ἀναζήτηση, τό πῶς ἀπό ἄθεος πού ἦταν, ὄχι μόνο βαφτίστηκε χριστιανός, ἀλλά ἐγινε καί μοναχός, καί μάλιστα σέ ἓνα μοναστήρι ἀπό τό ὁποῖο ἤθελε νά φύγει τρέχοντας μετά τήν πρώτη του ἐπίσκεψη, καί ὅμως τό ἀγάπησε μέ ὅλο του τό «εἶναι». Περιγράφει γλαφυρότατα τήν πρώτη του ἐπίσκεψη, τό πῶς τόν ξένιζε τό πρόγραμμα πού ἀκολουθοῦσαν οἱ μοναχοί, τό πόσο κουράστηκε μέ τά διακονήματα, μέ τίς πολύωρες ἀκολουθίες, τά πολύ πρωινά ξυπνήματα καί τό ἐλάχιστο φαγητό πού ἔτρωγαν, τό πῶς περίμενε πῶς καί πῶς νά περάσουν οἱ μέρες γιά νά φύγει καί, μέ τό πού πάτησε ἔξω ἀπό τήν πόρτα τοῦ μοναστηριοῦ, ἤθελε νά τρέξει ξανά πίσω. Αὐτός ὁ μοναχός στό βιβλίο του, περιγράφει πρῶτα ἀπ' ὅλους τόν Γέροντα του, καί στήν συνέχεια καί τούς ὑπόλοιπους μοναχοὺς πού ζοῦσαν στό μοναστήρι. Καί ἀπό τήν περιγραφή του αὐτή φαίνεται τόσο ἔντονα ἡ ἀγάπη του γιά τούς ἀσκητές καί τούς μοναχοὺς πού ζοῦσαν ἐκεῖ. Αναφέρει περιστατικά, συμπεριφορές, ἀντιδράσεις, κάποιες ἀπό τίς ὁποῖες μπορεῖ νά μᾶς ξενίζουν, γιὰτί ἄλλος μπορεῖ νά εἶναι πιό ἀπότομος, ἄλλος πιό αὐστηρός, ἄλλος πιό λιγομίλητος -καί ὅλα αὐτά δέν ταιριάζουν φυσικά στόν δικό μας δῆθεν εὐσεβισμό καί στήν δική μας

Πῶς νά περιγραφῇ ὁ Γέροντάς μας, ὁ π. Σίμων; Ὁ βροντερός Προφήτης μέ «πνεῦμα Ἡλιοῦ», ἀλλά καί μέ ἐσχάτη Ταπείνωση καί Ὑπακοή; Πῶς νά περιγραφῇ ὁ Καθρέπτης τῆς Ἱερωσύνης, ὁ Πνευματικός, πού ἐνεργοῦσε τόσο πολύ ἐξειδικευμένα σε κάθε πιστό, ὅπως τό «Μάννα ἐξ Οὐρανοῦ»; Πῶς νά περιγραφῇ ὁ Μάρτυρας πού μαρτύρησε ἀπό μαθητάς του;
(Ἀπό τό ὀπισθόφυλλο τοῦ βιβλίου)

Τό τελευταῖο βιβλίο τοῦ πατρός Βασιλείου, τό ὁποῖο κυκλοφορήθηκε περίπου ἓνα χρόνο πρό τῆς Κοιμήσεώς του. Σέ αὐτό περιγράφεται ἡ ιδιαίτερη καί σπάνια προσωπικότητα τοῦ σύγχρονου μεγάλου Γέροντος ἀρχιμανδρίτου π. Σίμωνος Ἀρβανίτη, θαυματουργοῦ Ἁγίου τῶν τελευταίων ἐτῶν, κοντά στόν ὁποῖο γαλουχήθηκαν στήν Ὁρθοδοξία ὁ ἴδιος ὁ π. Βασίλειος καί ἡ πρεσβυτέρα του.

Ἡ πρώτη ἐκδοση ἐξαντλήθηκε καί αὕτη εἶναι ἡ δεύτερη ἐκδοση, μέ κάποιες προσθήκες καί Εἰσαγωγή ἀπό τήν πρεσβυτέρα Ν. Β.

δῆθεν ἀγάπη- κι ὁμως ἡ ἀγάπη του καλύπτει τὰ πάντα, ἔτσι πού στό τέλος ἀνεξάρτητα ἀπ' ὅλα, αἰσθάνεσαι πράγματι ὅτι ὅλοι ὅσοι ἐζησαν ἐκεῖ σέ αὐτό τό μοναστήρι κοντά σέ αὐτόν τόν μοναχό ἦταν πραγματικά ἅγιοι.

Σκεφτόμουν λοιπόν, πόσο μεγάλο ρόλο παίζει στήν σχέση μας μέ τούς ἄλλους ἀνθρώπους ἡ διάθεσή μας, καί τὰ αἰσθήματα πού ἔχουμε ἀπέναντί τους. Ἀλλά καί τὰ μάτια μας καί ἡ ψυχὴ μας, γιατί τούς ἀνθρώπους τους προσεγγίζουμε καί μέ τὰ δύο. Καί ὅσον ἀφορᾷ στά μάτια μας, ἔχει μεγάλη σημασία πρῶτα ἀπ' ὅλα τό πῶς βλέπουμε τούς ἀνθρώπους, ἀλλά καί τό ἂν πράγματι βλέπουμε αὐτό πού εἶναι ὅσοι εἶναι κοντά μας. Ἄν μπορούμε νά διαχωρίσουμε, δηλαδή, τόν ἄνθρακα ἀπό τό διαμάντι. Φέρ' εἰπεῖν, ζοῦμε μέ ἁγίους ἀνθρώπους, συναναστρεφόμεστε ἁγίους καί δέν καταλαβαίνουμε τίποτα, δέν βλέπουμε τίποτα. Θέλουμε νά λέμε καί νά πιστεύουμε ὅτι εἴμαστε Χριστιανοί, ὑποτίθεται πιστεύουμε στήν ζωὴ μετά τόν θάνατο, στήν αἰωνιότητα, ὁμως τούς ἁγίους πού ζοῦνε δίπλα μας δέν μπορούμε νά τούς ἀναγνωρίσουμε ἐξ αἰτίας τῆς δικῆς μας κακότητος. Ἄρα ὅταν θά πεθάνουμε, καί θά φύγουμε ἀπό αὐτόν τόν κόσμο, πρῶτα ἀπ' ὅλα τί θά ποῦμε σέ αὐτούς πού θά λάμπουν στήν δόξα τοῦ Θεοῦ ὅπως ἔλαμπαν καί ὅταν ζοῦσαν δίπλα μας ἀλλά ἐμεῖς τίποτα δέν μπορέσαμε οὔτε νά μάθουμε, οὔτε νά καταλάβουμε, οὔτε νά δοῦμε ἀπό τήν λάμψη τους; Καί ἔπειτα ἂν δέν μπορούμε σέ αὐτὴ τὴν ζωὴ νά καταλάβουμε τούς ἁγίους πού ζοῦνε δίπλα μας, ἀνάμεσά μας, ὅλους τούς ἁγίους στήν αἰωνιότητα πῶς θά τούς ἀναγνωρίσουμε; Τό ποιόν τῶν ἁγίων εἶναι ἓνα, τό πνεῦμα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἓνα, καί ἂν δέν μπορούμε σέ ἓνα ἅγιο νά τό διακρίνουμε τότε δέν θά μπορέσουμε σέ ΚΑΝΕ-ΝΑΝ. Διαβάζουμε τόσα πολλά γιά τούς ἁγίους, τίς ζωές τους, τό τί ἔκαναν, ἀλλά ἂν δέν μπορούμε νά τούς ἀναγνωρίσουμε, ὅλα αὐτά παραμένουν μιά θεωρία, πού δέν μιλάει στ' ἀλήθεια στήν ψυχὴ μας. Γι' αὐτό φαντάζομαι ὅτι, ἂν καί ὅταν θά βρεθοῦμε μπροστά στὸν Θεό, ἀνάμεσα στοὺς ἁγίους, θά τούς νιώθουμε ἐκείνους σάν ξένους, καί θά νιώθουμε καί ἐμεῖς σάν ξένοι ἀνάμεσά τους. Γιατί τὰ μάτια μας δέν θά ἀλλάξουν. Ὅ,τι μπορούμε νά διακρίνουμε σέ αὐτὴ τὴν ζωὴ, θά μπορούμε νά τό διακρίνουμε καί στήν μετά θάνατον ζωὴ καί ὅ,τι δέν μπορούμε νά τό διακρίνουμε τώρα, δέν θά μπορούμε οὔτε τότε. Ἀπλῶς τότε ἡ ἀλήθεια θά λάμψει, ἀνεξάρτητα ἀπό τό ἂν θά μπορούμε ἢ ὄχι νά τὴν δεχτοῦμε.

Ὅσον ἀφορᾷ δέ στήν ψυχὴ μας, ὅ,τι κακό καί βρώμικο ἔχουμε μέσα μας τό βλέπουμε στοὺς ἄλλους. Σάν νά γίνεται μιά ἀντανάκλαση τῆς δικῆς μας ψυχῆς καί τῶν δικῶν μας αἰσθημάτων στοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Αὐτός ὁ Ρῶσος μοναχός, γιά κάθε περιστατικό πού ἀναφέρει, γιά κάθε συμπεριφορά πού ἀναφέρει, ἀκόμα καί γιά περιπτώσεις πού ὁ ἴδιος τίς εἶχε παρεξηγήσει κάποτε, ἔχει νά δώσει μιά ἐξήγηση γεμάτη ἀγάπη, κατανόηση, καί μέσα σέ κάθε τι βλέπει μόνο τό καλό. Καί νομίζω ὅτι εἶναι σπουδαῖο, καί νά μπορεῖ κανεὶς νά ἀναγνωρίσει τό καλό ὅταν τό δεῖ, ἀλλά καί νά μπορεῖ νά βρίσκει παντοῦ τό καλό, νά βλέπει ὅπουδήποτε κάτι καλό. Ἐτσι δέν ἔκαναν καί κάνουν ἀκόμη καί σήμερα οἱ ἅγιοι; Βλέπουν τὰ χάγια μας, ἀλλά δέν ἀποθαρρύνονται, δέν μᾶς ἀπορρίπτουν, ἀντιθέτως ἐστιάζουν μόνο στό καλό, ἀκόμη καί ἂν αὐτό τό καλό εἶναι ἓνα καί μοναδικό. Τό διογκώνουν, τό μεγεθύνουν, σάν νά εἶναι τό μόνο πρᾶγμα αὐτό πού μᾶς χαρακτηρίζει. Σάν τίς μέλισσες προσπαθοῦν νά ἐντοπίσουν μόνο τό καλό, καί ἄς εἶναι κρυμμένο μέσα

στά τόσα καί τόσα σκουπίδια μας. Καί εἶναι γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους αὐτό μιά παρηγοριά καί μιά ἐλπίδα γιατί ἂν αὐτό τό καλό, τό τοκίσουμε, τό βοηθήσουμε νά βγάλει ρίζα μέσα μας καί νά πιάσει χῶρο μπορεῖ νά καλύψει ὅλα τά κακά καί τίς κακώσεις μας. Καί αὐτό ὅμως ἀκόμη προϋποθέτει τά σωστά μάτια καί τήν καλή διάθεση τῆς ψυχῆς μας. Ὁ Θεός, ὅπως μᾶς λέει ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, στόν Κατηχητικό Λόγο «καί τά ἔργα δέχεται καί τήν γνώμην ἀσπάζεται καί τήν πράξιν τιμᾷ καί τήν πρόθεσιν ἐπαινεῖ». Μπορεῖ στήν πράξη πολλές φορές νά μήν καταφέρνουμε τίποτα. Ἔχουμε ὅμως τήν διάθεση νά τά καταφέρουμε; Ἔχουμε αὐτόν τον πόθο; Τά αἰσθήματά μας καί ἡ διάθεσή μας κινοῦνται πρὸς αὐτή τήν κατεύθυνση ἢ εἶναι ἡ πώρωση τῆς ψυχῆς μας τέτοια ὥστε δέν βλέπουμε μπροστά μας;

Μοῦ εἶχε κάνει πάρα πολύ ἐντύπωση, ὁ βίος τοῦ Ἀγίου Νικηφόρου, ὅταν τόν εἶχα διαβάσει, ὅπου ἀναφέρεται πὼς ὁ Ἅγιος Νικηφόρος εἶχε ἓναν πάρα πολύ καλό φίλο τον Σαπρίκιο, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἦταν καί ἱερέας, καί ἡ φιλία τους λέει ἦταν τόσο δυνατή καί ισχυρή, πού δέν ὑπῆρχε ἄλλη τέτοια φιλία. Καί ἔβαλε ὁ πονηρός ἓναν λόγο ὥστε νά τσακθοῦν. Καί μάλωσαν τόσο πολύ ὥστε δέν ἤθελε νά δεῖ ὁ ἓνας τόν ἄλλον. Ἄν τύχαινε νά συναντηθοῦν στόν δρόμο ἄλλαζαν κατεύθυνση. Τόσο πολύ. Ὡσπου κάποια μέρα συνειδητοποίησε ὁ Ἅγιος Νικηφόρος ὅτι αὐτό ἦταν ἐκ τοῦ πονηροῦ καί ἤθελε νά τά βρεῖ μέ τόν φίλο του γι'αὐτό πῆγε νά τοῦ ζητήσει συγγνώμη. Ὁ Σαπρίκιος ὅμως ἦταν τόσο πωρωμένος πού δέν δεχόταν τίποτα, καμία συγγνώμη. Δέν ἤθελε νά ἀκούσει κουβέντα. Τόν ἐπιασαν οἱ εἰδωλολάτρες, καί θά μαρτυροῦσε, καί ἐπειδὴ ἦταν καί ἱερέας τό μαρτύριο θά ἦταν ἀκόμη χειρότερο. Ὁ Ἅγιος Νικηφόρος σκεπτόταν ὅτι δέν εἶναι δυνατόν νά μαρτυρήσει ὁ φίλος του ἔχοντας κρατήσῃ τέτοια κακία μέσα του γι' αὐτόν, καί ἔτσι ἀκόμα καί τήν τελευταία στιγμή πῆγε καί τόν βρῆκε στήν τοποθεσία τοῦ μαρτυρίου ὥστε νά συμφιλιωθοῦν. Ὁ δήμιος ἦταν ἐτοιμος νά τόν ἐκτελέσει, καί πάνω στόν οὐρανό ὁ Χριστός κρατοῦσε τό στεφάνι τοῦ μαρτυρίου. Ἄν συμφιλιωνόταν μέ τόν φίλο του, θά γινόταν μέσα σέ ἓνα δευτερόλεπτο ἅγιος. Μάρτυρας. Ἀκόμα καί τήν ὑστατη ὥρα. Τό στεφάνι τοῦ μαρτυρίου τόν περίμενε. Ἀλλά ἦταν τέτοια ἡ πώρωση τῆς ψυχῆς του, ἦταν τέτοια τά αἰσθήματά του πού δέν μπορούσε νά δεῖ τίποτα. Μέχρι πού σκοτίστηκε τόσο πολύ ἡ ψυχὴ του καί τό μυαλό του, πού δέν ἤξερε γιατί βρίσκεται ἐκεῖ, ἀπαρνήθηκε τόν Χριστό καί θυσίασε στά εἰδῶλα. Καί ἔχασε τήν ψυχὴ του. Αὐτή ἡ πώρωση καί ἡ κακότητα πού δέν μπορούσε μέ τίποτα νά ἀποτινάξει, τοῦ στέρησαν τήν αἰωνιότητα. Καί ἐνῶ ὅταν τό διαβάζει κανεῖς, εἶναι συγκλονιστικό τό πὼς γιά μιά στιγμή, χάνει κανεῖς τήν αἰωνιότητα, στό τέλος τῆς ἡμέρας οἱ περισσότεροι ἀπὸ ἐμᾶς Σαπρίκιοι δέν εἴμαστε; Τούς Ἀγίους πού ζοῦνε δίπλα μας οὔτε τούς βλέπουμε, οὔτε τούς ἀναγνωρίζουμε, οὔτε τούς θέλουμε κοντά μας καί ὅταν αὐτοὶ μᾶς πλησιάζουν καί μᾶς ἀγκαλιάζουν, ἐμεῖς τούς διώχνουμε καί μένουμε σέ αὐτό πού ξέρουμε καλύτερα: στήν κακία μας! Γιατί τόν ἀμαρτωλό τόν ἐλέγχει ἡ ἀγιότητα, καί εἶναι καλό νά τόν ἐλέγχει, ἀλλά μέ τήν προοπτική τῆς μετάνοιας, ὄχι μέ τήν λογική

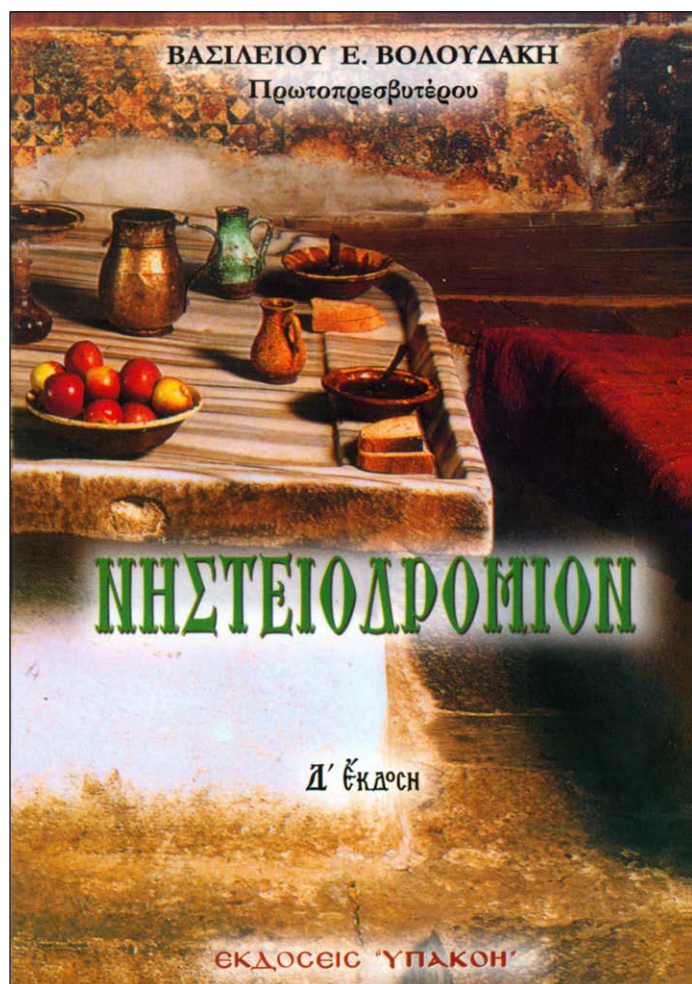
νά εξαφανίσουμε τούς άγίους γιά νά κρύψουμε τήν δική μας άδυναμία καί τά δικά μας έλαττώματα. Οί Άγιοι μās κατεβάζουν τόν παράδεισο έδω στήν γή, ωστε νά τόν ζήσουμε, νά τόν γευτούμε, νά τόν κάνουμε κτῆμα μας καί από αύτή τήν ζωή άκόμη, μέσα από εκείνους. Άν όμως έμείς ούτε αύτούς καταλαβαίνουμε ούτε τόν παράδεισο ζοῦμε κοντά τους, αλλά μās καίει ή παρουσία τους, καί θά θέλαμε νά εξαφανίσουμε καί αύτούς καί τήν παρακαταθήκη πού αφήνουν, τότε δέν ζοῦμε τήν κόλαση μας από αύτή τήν ζωή; Γί αυτό τελικά δέν εἶναι ό Θεός πού θά μās βάλει στόν παράδεισο ή στήν κόλαση –τήν όποία τόσο φοβόμαστε- αλλά έμείς οί ἴδιοι. Έμείς εἴμαστε υπεύθυνοι γιά τήν κατάσταση τῆς ψυχῆς μας. Μέ τά δικά μας μάτια βλέπουμε τούς άλλους, καί μέ τήν δική μας θέληση τούς απορρίπτουμε καί δέν θέλουμε νά ἔχουμε καμία σχέση μαζί τους. Εὐτυχώς πάντως, οί ἅγιοι δέν εξαρτῶνται από έμās, καί ἔτσι παρά τήν δική μας θέληση δέν θά εξαφανιστοῦν ποτέ, γιατί μένουν γιά πάντα στήν μνήμη τοῦ Θεοῦ, καί όσοι ἐπιθυμοῦν νά τούς εξαφανίσουν χάνονται τελικά εκείνοι στήν ἴδια τους τήν άφάνεια...

Μακάρι αύτά τά Χριστούγεννα νά φωτίσουν καί τά δικά μας μάτια μέ τό “Φῶς ἐκ Φωτός” πού “έλαμψεν τῷ κόσμῳ”.

ΚΑΛΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Χρύσα Άλεξοπούλου

Δείτε από τις εκδόσεις μας τὸ βιβλίο «**ΝΗΣΤΕΙΟΔΡΟΜΙΟΝ**» του πρωτ. Βασιλείου Βολουδάκη, στὸ ὁποῖο παρατίθενται ὅλες οἱ νηστεῖες καὶ καταλύσεις μέσα στὸ ἡμερολογιακὸ ἔτος, σύμφωνα μὲ τὶς ὁδηγίες τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως τὶς παραλάβαμε ἀπὸ τὴν Ἱερὰ παράδοση καὶ τοὺς συγχρόνους Πατέρες μας. Στὸ βιβλίο αὐτὸ συζητοῦνται ὅλα τὰ ζητήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν νηστεία, δίνονται ὁδηγίες γιὰ τὸ πῶς νηστεύουμε σὲ κάθε νηστεία καὶ ἀκολουθεῖ Ὑπόμνημα, στὸ ὁποῖο ἐρμηνεύονται συναφεῖς μὲ τὸ θέμα ἐκκλησιαστικοὶ ὅροι.

Ο ΤΟΙΧΟΣ ΕΙΧΕ ΤΗ ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑ

(“Οχι απαραίτητα χριστουγεννιάτικη)

Κάθε πράγμα μέσα σ’ αυτόν τόν κόσμο αιώρεϊται μεταξύ Δημιουργίας και Κρίσεως. Κάθε πράγμα ακούει «Γεννηθῆτω» καί ξαφνικά ὑπάρχει καί ἀπό τότε καί μετὰ πασχίζει νά μιλήσει καί νά δώσει λόγο γιά τήν παρουσία του. Διότι τοῦτος ὁ λόγος, τούτη ἡ φωνή πού θά ἐκπνεύσει, πρόκειται νά τό κρίνει: «καί εἶδεν ὅτι καλόν λίαν» ἢ «ἀπέλθετε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι».

Ὁδηγῶ μέσα στούς δρόμους τῆς Ἀθήνας καί μέσα σ’ ἓνα πολλοστημόριο χρόνου, περνῶ ἀπό τήν μιά ἀστική ἀτμόσφαιρα στήν ἐπόμενη. Ἄλλη, γιά παράδειγμα, εἶναι ἡ ἀτμόσφαιρα ἀπό τήν Ὁμόνοια μέχρι τήν Κολιάτσου στήν Πατησίων καί διαφορετική ἀπό ἐκεῖ μέχρι τήν Ἀγία Βαρβάρα, τήν ἐκκλησία στόν ἴδιο δρόμο. Ὡστόσο, παρατηρεῖ κάποιος τούς τοίχους τῶν κατοικιῶν, τούς τοίχους τῶν δημοσίων κτηρίων, τοίχους λευκοῦς ἢ ἐγχρωμοῦς, κατάστικτους ἀπό λογιῶν λογιῶν συνθήματα, ἀπό λέξεις-ὑπογραφές ἀνθρώπων πού πασχίζουν ἴσως γιά μιά ταυτότητα, νά ἀρθρώσουν μιά λέξη ἔστω, πού θά πιστοποιήσει τήν παρουσία τους, θά ἀποδείξει τό πέρασμά τους ἀπό τούτη τήν πόλη, ἀπό τούτη τή ζωή. Σάν νά παλεύουν νά ὀνομαστοῦν καί νά ὀνομάσουν, σάν νά παλεύουν νά ἐνταχθοῦν καί αὐτοί σέ μιάν ἀφήγηση πού τήν συνέχει ἓνας λόγος, κάποιο νόημα, ν’ ἀποκτήσει καί ἡ δική τους φωνή θέση μέσα στή φωνή τούτης τῆς πόλης, σάν νά βιάζονται νά δώσουν λόγο, νά μπορέσουν νά κρίνουν καί νά κριθοῦν.

Ποιά, ὅμως, εἶναι ἡ σημασία, ποιοῦ εἶναι τό νόημα ὅλων αὐτῶν τῶν graffiti πού ἔχουν γεμίσει τίς προσόψεις τῶν κατοικιῶν καί τῶν δημοσίων κτηρίων; Ποιές εἶναι οἱ προθέσεις τῶν συγγραφέων τους; Δύσκολο ν’ ἀπαντήσει κανείς.

Ένα σύμβολο είναι ή διακήρυξη της μυστικής ενότητας εκείνων που τό αποδέχονται. Ένα σύμβολο είναι μία συνωμοσία, κατά κάποιον τρόπο. Είναι μία ένότητα που επιδιώκει τη θέση μιας παλιάς. Θέλει να όρθώσει ψηλά και περίοπτα ένα καινούργιο νόημα και να ένώσει μέ μία καινούρια ένωση τούς ανθρώπους του, δίνοντας σώμα σ' αυτό τό καινούριο νόημα. Ένα σύμβολο είναι πυκνό, κατά τό ότι αφαιρεί κάθε “ιατροδικαστική” λεπτομέρεια από τήν πραγματικότητα, για να δώσει στήν πραγματικότητα μνήμη. Για να τήν σώσει στήν μνήμη σάν κάτι που άξίζει να άπαθανατισθεϊ.

«ΑΙΜΑ ΤΙΜΗ» διαβάζω, καθώς περνάω από τά όλυμπιακά άκίνητα στήν Βεΐκου-Γαλασίου. Αντισταμάνομαι, λοιπόν, ότι κατά τόν συγγραφέα τοϋ συνθήματος, ό δεσμός αίματος έκ τοϋ όποίου πηγάζει ή τιμή, ιεραρχείται ως έσχάτη επιδίωξη, παρέχει τήν ιδανική ένωση, που συγκεντρώνει και όμογενοποιεί τό πολλαπλό και τοϋ χαρίζει μία ταυτότητα. Όστόσο, ποιάν ένωση μπορεί να χαρίσει τό graffiti που ύπάρχει δίπλα στό προαναφερθέν σύνθημα, που παριστᾷ ένα καλαμάρι ύπογεγραμμένο SQUID 24; Ή, πάλι στόν ίδιο τοίχο «ΓΑΥΡΟΙ ΜΑΧΑΙΡΙΕΣ», μέ πράσινα γράμματα; Νά είναι, άραγε, τό αίμα τών Γαύρων που ρέει από τίς μαχαιριές, που χαρίζει τήν τιμή και που χαρίζει κάποια φωνή σ' αυτόν τόν τοίχο; Από πόσων τοίχων φωνές άποτελείται ή φωνή τούτης της πόλης; Ύστερα από πόση φασαρία, καταφέρνει να άρθρωθεϊ; Πόση προσπάθεια πρέπει μία πόλη να καταβάλει για να μπορέσει να γίνει άκουστή ή φωνή της στους κατοίκους της;

Οι πόλεις, όπως έχω διαπιστώσει, μιλάνε μέ δυό λογίων φωνές: μιλάνε μέ τήν επίσημη φωνή τους -“Γενική Άστυνομική Διεύθυνση Αθηνών” για παράδειγμα ή “Ζήσε τήν περιπέτεια”, όπου, ως περιπέτεια νοείται μία έπίσκεψη στό Zara ή στήν Ακρόπολη, πάντοτε κάτω από τήν ίδια καταναλωτική προσταγή- και μιλάνε και μέ τήν άνεπίσημη φωνή τους, φωνή που στό παρελθόν ήταν ή φωνή τών ύπογείων τους, τοϋ περιθωρίου τους, τών παραφωνιών, θά μπορούσα να πώ, της έπίσημης φωνής τους. Φωνών, έν τέλει, που δέν μπορούσαν να ένταχθοϋν στίς κατηγορίες, μέσω τών όποίων οι πόλεις κατανοούσαν τόν έαυτό τους. Συνήθως, ή φωνή τοϋ περιθωρίου ήταν κωδική, ψιθυριστή, κρυφή, περίκλειστη, μιλημένη μόνο από ένα μικρό πλῆθος, που έπιθυμούσε να φανερώσει στους όμοίους και άδελφούς και να κρύψει από τούς άμύητους και έχθρους. Ήταν μία διάλεκτος και ταυτόχρονα μία μυητική τελετουργία.

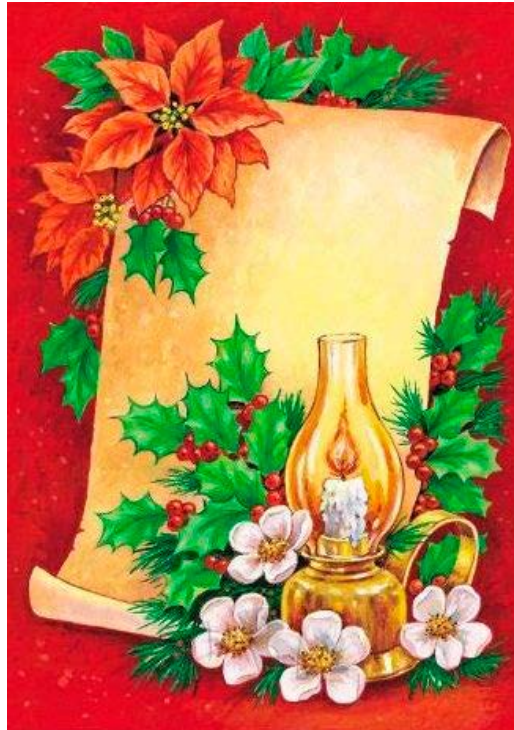
Σήμερα; Σήμερα μοιάζει να έχει κρατήσει αυτά τά χαρακτηριστικά, αλλά ταυτόχρονα να τά έχει αλλοιώσει κι όλας. Σήμερα μοιάζει αυτή ή φωνή να έχει δυναμώσει, να έχει πολλαπλασιαστεί, να έχει άπλωθεϊ σέ κοινή θέα, να έχει μετατοπίσει τό περιθώριο στήν κεντρική σκηνή. Λέξεις και άρχικά λέξεων, λέξεις-σχήματα στη θέση άλλων λέξεων, πάνω σέ τοίχους, σέ προσόψεις, άκόμη και πάνω σέ κορμιά ανθρώπινα, χαραγμένες σέ σάρκες μέ μιάν άνεξίτηλη δερματοστιξία, ύπονοώντας άραγε τί; Πώς άκόμη και τά κορμιά μεταμορφώθηκαν σέ τοίχους;

Οι άνθρωποι, οι πόλεις τών ανθρώπων, τά έθνη της γής κατανοοϋν νοήματα μέσω της γλώσσας. Νοήματα είναι οι ένέργειες εκείνες τοϋ λόγου, που μποροϋν να έπισκεφθοϋν τόν νοϋ, για να τοϋ χαρίσουν μιάν αλήθεια. Νόημα είναι έπίσης, κάποιου είδους ένότητα τοϋ πολλαπλοϋ, είναι τό τέλος και ό σκοπός, μέσω τοϋ όποίου τά άπαρτιστικά μέρη τοϋ

πολλαπλοῦ ἀποκτοῦν τήν ταυτότητα πού τά ἐνώνει καί πού τά ξαναγεννᾷ, σύμφωνα μέ τόν ιδανικό τους προορισμό.

Σκέπτομαι τήν γλώσσα, τίς λέξεις, τόν ἦχο τῶν λέξεων, τόν τρόπο πού ἡ λέξη θυσιάζει τόν ἦχο της γιά νά βρεῖ τό νόημά της. Φέρνει τόν ἦχο στόν βωμό τῆς ἀκοῆς, τόν προσφέρει καί τῆς ἐπιστρέφει δῶρο ἕνα νόημα. Δίνει κάτι πού εἶναι καί ἐπιστρέφει πάνω της κάτι πού δέν εἶναι. Ἄραγε, αὐτό ποθοῦν ὅλοι αὐτοί οἱ ἐπίδοξοι ρέκτες τούτης τῆς ὑβριδικῆς γραμματικῆς; Γι' αὐτόν, ἄραγε, τόν λόγο στέκονται στό κατώφλι τῆς γλώσσας, διακηρύσσοντας στεντορεῖως ὅτι ἔχουν καί αὐτοί ἕναν ἑαυτό; Ὅτι καί ὁ δικός τους ἑαυτός φωνάζει μέ τήν φωνή μιᾶς γλώσσας, τῆς ὁποίας ἡ σημασία εἶναι ἀκόμη ἀνήλικη, εἶναι ἀκόμη στά μισά τοῦ δρόμου πρὸς τό νόημά της; Ὅτι φωνάζει ἔστω μιᾶ γλῶσσα ἀνώριμη, γιά νά μπορέσει καί αὐτός νά γίνει ὁρατός ἀπό μακριά; Τήν ὥρα πού γίνονται οἱ ἐπισκέψεις, νά μπορέσουν κάπως κι αὐτόν νά τόν διακρίνουν, τήν στιγμή πού οἱ ἀποστάσεις παύουν νά εἶναι ἀχανεῖς καί μεταμορφώνονται σέ προορισμούς; Νά θέλουν καί αὐτοί νά ἐνταχθοῦν στόν χάρτη τῶν δρομολογίων, ὅταν οἱ ὑπεύθυνοι μετροῦν καί ὑπολογίζουν καί ἀποφασίζουν ποῦ θά κτίσουν τούς σταθμούς καί ποῦ θά ἀποθηκεύσουν τά ἐφόδια;

Ἄγγελος Ἀγγέλου

ΜΑΚΑΡΙ ΝΑ ΕΙΡΗΝΕΥΣΟΥΜΕ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΧΡΟΝΙΑ

Αλλη μία χρονιά έρχεται να προσθέσει στις πλάτες μας έμπειρίες και αναμνήσεις ακόμη μιᾶς χρονιάς που απέρχεται και ευχόμαστε η Γέννηση του Θεανθρώπου να γλυκάνει ἐπὶ τέλους τις ψυχές μας.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς Νηστείας, ἃς σκεφτοῦμε ὅτι χρειάζεται καὶ αὐτοκριτική, ὥστε νὰ ἀναζητήσουμε ἀλλαγὴ τόσο στὸν τρόπο συμπεριφορᾶς μας ὅσο καὶ προετοιμασίας γιὰ τὴν ψυχικὴ μας ἀνάταση διορθώνοντας λάθη-πάθη καὶ ὅ,τι ἄλλο μᾶς φέρνει ὁ κακὸς ἑαυτὸς μας μὲ τὴ βοήθεια καὶ τὴν εὐχὴ καὶ τοῦ Πνευματικοῦ μας Πατέρα.

Ἡ νέα χρονιά πρέπει ἐπὶ τέλους νὰ εἶναι ὄντως ἀναβαπτισμένη πνευματικά: νέα σὲ κάθε μας πράξη, σὲ κάθε μας λόγο, σὲ κάθε μας κίνηση προσωπικά, μὲ τὴν οἰκογένειά μας, τοὺς δικούς μας ἀνθρώπους. Ἐπίσης τὴν Ὁρθοπραξία μας ἃς τὴν ἐπιβεβαιώσουμε καὶ στὸν κοινωνικὸ καὶ ἐπαγγελματικὸ μας περίγυρο σὲ ὅλες τὶς συναναστροφές μας μὲ κοντινὰ καὶ ἄγνωστα ἄτομα, πού ἡ κάθε ἡμέρα μᾶς φέρνει σὲ ἐπαφή.

Φυσικὰ οἱ περισσότεροι καὶ θὰ γιορτάσουμε, θὰ χαροῦμε, θὰ ψωνίσουμε δῶρα, θὰ προσπαθήσουμε νὰ προσφέρουμε χαρὰ καὶ γέλιο σὲ ἀδέρφια, φίλους καὶ παρέες ὅλη αὐτὴ τὴν περίοδο τῶν Χριστουγέννων καὶ τῆς Πρωτοχρονιάς μιᾶς καὶ θὰ ὑπάρχει χρόνος γιὰ ἀνεμελιά. Ὡστόσο γνωρίζουμε ἐνδόμυχα πὼς αὐτὸ δὲν εἶναι μόνο ἀρκετό, ἀφοῦ εἶναι τὸ ἐξωτερικὸ μας περίβλημα...

Ἡ βαθύτερη ἐπικοινωνία θὰ ἐπέλθει, ἂν λίγο μέσα μας εἴμαστε εἰλικρινεῖς καὶ δὲν μένουμε στὰ «δῆθεν» καὶ στὰ χαμόγελα τῶν μέσων κοινωνικῆς δικτύωσης πού ἐγίναν ὑποκατάστατα τῆς πραγματικῆς ζωῆς καὶ ὄχι τῆς ἡλεκτρονικῆς, τῶν φωτὸ καὶ τῶν βίντεο, ἀφοῦ τὸ κινητὸ ποιὰ ἐγινε προέκταση τοῦ χεριοῦ μας τραβάει ὅ,τι δεῖ καὶ ὅπου τὸ δεῖ γκρεμίζοντας κάθε ψίχα ιδιωτικότητας πού μᾶς ἔχει ἀπομείνει.

Τότε ἴσως καταλάβουμε πού ἔχουμε κάνει λάθος, πόσους πληγώσαμε μὲ τὴ συμπεριφορά μας, πόσους ἀδικήσαμε μὲ τὶς πράξεις μας, πόσα λόγια εἶπαμε πίσωπλατα ἢ πίσω ἀπὸ τὴν εἰκονικὴ ἐπικοινωνία, κάτω ἀπὸ τὸ χαλί, μέσα στις σκευωρίες τοῦ νοῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων πού μᾶς εἶπαν κουβέντες γιὰ τὸ καλὸ μας καὶ ἐπὶ τέλους ζητήσουμε ταπεινά... ἓνα συγγνώμη ἀπὸ ὅλους καὶ ἀπὸ ὅλα!

Πόσο μάλλον... αν αυτοί που πληγώσαμε ή μάς πλήγωσαν είναι ή ήταν και πνευματικά μας αδέρφια(;) εκεί και αν πρέπει όλοι μας να ζητήσουμε γονυπετείς συγγνώμη. Άς ανάψουμε ό καθένας ένα κεράκι κάνοντας την προσευχή μας, την επίκληση στους Αγίους και Πνευματικούς μας Πατέρες που μάς κοιτούν από ψηλά, ώστε να μάς ειρηνεύσουν, να μάς μονιάσουν, να έρθει επί τέλους ή γαλήνη στις ψυχές μας, για να είναι όντως ή Νέα Χρονιά μία χρονιά αγκαλιάς και ΣΥΓΓΝΩΜΗΣ.

Καλά Χριστούγεννα σε όλους και ζητώ συγγνώμη από όλους!

ΥΓ: Παππούλη, φέρε την ειρήνη στα πνευματικά σου παιδιά και προσευχήσου για μάς τους ανάξιους ζητώντας από Τον Κύριό μας να μάς δεχθεί μετανιωμένους επί τέλους στην αγκαλιά Του, έφ' όσον φανερώθηκε ή πνευματική μας φτώχεια από τή στιγμή που μετέστης στην Άγκαλιά Του Θεού και ΠΑΡΕΚΤΡΑΠΗΚΑΜΕ ΧΩΡΙΣ ΚΑΜΜΙΑ ΔΙΚΑΙΟΛΟΓΙΑ...

**ΚΑΜΠΕΡΟΓΙΑΝΝΗΣ Χ.
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟΣ**

ΕΝΑ ΜΙΚΡΟ ΔΙΗΓΗΜΑ

Τό 2095, ή λέξη «Χριστούγεννα» είχε σβηστεί από κάθε γλώσσα, σάν νά μήν υπήρξε ποτέ. Μόνο ο Νικηφόρος, δώδεκα χρόνων, κρατούσε κρυφά ένα παλιό χειρόγραφο ημερολόγιο. Είχε μάτια πεντακάθαρα καί μέσα τους έλαμπε ακόμα κάτι πού δέν είχε όνομα.

Αθήνα-7, μήνας 012, έτος 2095. Ο ούρανός είχε ξεχάσει τό μπλέ. Μόνο γκρίζα πλέγματα νεον, σάν άράχνες φωτός, σκέπαζαν τά κεφάλια τών ανθρώπων. Κανείς δέν σήκωνε πιά τό βλέμμα. Κανείς δέν θυμόταν τό «γιατί» καί τό «πότε». Μόνο ένα μικρό ένύπνιο κάθε βράδυ έρχόταν νά έπισκεφθεί τόν Νικηφόρο, σάν ψίθυρος παρηγορητικός στην άκοή του... «Χριστός γεννάται, δοξάσατε· Χριστός έξ ούρανών, άπαντήσατε».

Τίς λέξεις αυτές, τίς διάβασε πρώτη φορά στό ημερολόγιο της γιαγιάς του. Τό τσιπάκι στην γλώσσα του κάηκε σάν κάρβουνο. Κάθε συλλαβή ήταν άπαγορευμένη. Κάθε συλλαβή ήταν φώς. Στην Αθήνα-7 δέν υπήρχε Demogorgon. Μόνο σιωπή καί γκρίζα φώτα πού αναβόσβηναν όταν πλησίαζε ο «Ένας 33». Ο ούρανός είχε κλείσει σάν μάτι πού δέν θέλει νά βλέπει. Κανείς δέν θυμόταν πιά τί θά πεί «άστρο». Μόνο μερικά παιδιά σάν τόν Νικηφόρο έβλεπαν ακόμα φωτάκια νά άνοιγοκλείνουν πίσω από τούς τοίχους, σάν τά παλιά χριστουγεννιάτικα λαμπάκια του 2024, τότε πού τά παιδιά έβλεπαν “Stranger things” στό Netflix καί νόμιζαν πώς όλα αυτά ήταν παραμύθια...

Μιά νύχτα, ένω ό άέρας μύριζε καμένο πλαστικό, τά φωτάκια άρχισαν νά τρεμοπαίζουν μέ ρυθμό: κόκκινο – πράσινο – κόκκινο – πράσινο. Ήταν μία γλώσσα πού μόνον ό Νικηφόρος καταλάβαινε. Τόν όδήγησαν στό μπαούλο. Ξύλινο. Ζεστό. Σχεδόν ντροπαλό πού υπήρχε ακόμα. Μέσα, τυλιγμένο σέ κόκκινο πανί πού μύριζε βανίλια καί παλιό κλάμα, ήταν τό ημερολόγιο της γιαγιάς Ντίνας. Ήταν κάτι σάν πύλη στόν χωρόχρονο. Κάθε σελίδα πού γύριζε, ό άέρας κρύωνε καί μύριζε καμένο ξύλο σέ τζάκι, σάν νά άνοιγε παράθυρο σέ άλλον κόσμο:

«24 Δεκεμβρίου 2023. Τό άπόγευμα χιόνισε στην Πάρνηθα. Ο παππούς είπτε: “Ο άπερίγραπτα μεγάλος Θεός έγινε μικρό μωρό, γιά νά χωρέσει στην άγκαλιά σου”. Τραγουδήσαμε “Άγια Νύχτα” καί κλάψαμε όλοι άπό χαρά...”

Ο Νικηφόρος δέν καταλάβαινε τίς λέξεις «Χριστούγεννα», «έλατο», «Θεός», «άστέρι». Τό τσιπάκι τίς μετέφραζε αυτόματα σέ «μή έγκεκριμένη πληροφορία» καί του προκαλούσε πονοκέφαλο. Μά κάτι μέσα του σκίρτησε.

Μέρα τή μέρα, έψαχνε. Σπασμένα άρχεΐα, άπαγορευμένα δίκτυα. Βρῆκε φωτογραφίες με άληθινό χιόνι, άνθρώπους πού γελοΐσαν γύρω από στολισμένα έλατα, παιδιά πού έλεγαν «**καλά Χριστούγεννα**» καί τραγουδοΐσαν κάλαντα. Κάθε άπαγορευμένη λέξη του έκαιγε τό στόμα. Μά συνέχιζε.

Μιά νύχτα του μήνα 012 -δέν υπήρχε πιά Δεκέμβριος- πήρε ένα σακίδιο, έβαλε μέσα τό ήμερολόγιο καί τά τελευταΐα άληθινά φρουΐτα πού είχε καλλιεργήσει κρυφά ή μητέρα του: μήλα καί κάστανα. Έσπασε τό ήλεκτρονικό τεΐχος τής πόλης. Περπάτησε ώρες μέσα σέ τουνελ συντήρησης, ώσπου βγήκε έξω, εκεί πού υπήρχε ακόμα δάσος. Βρῆκε ένα μικρό έλατο, μόνο του, άνάμεσα στά πεσμένα φύλλα. Τό στόλισε με μήλα καί κάστανα. Έφτιαξε μία μικρή φάτνη με κλαδιά καί λίγο άχυρο. Έβαλε μέσα ένα κομμάτι από τό κέντημα τής γιαγιάς, πού είχε σωθει μέσα στόν χρόνο. Ψιθύρισε τίς λέξεις πού είχε μάθει απ' έξω, από τό ήμερολόγιο τής γιαγιάς πού διάβασε: «Χριστός γεννάται σήμεραν». Τό «**σήμεραν**» του φάνηκε νά δραπετεύει από τόν χρόνο καί νά απλώνεται αιώνια.

Τότε ήρθαν. Ένα έλάφι πρῶτα. Μετά άλεπούδες, σκΐουροι, πουλιά. Δέν φοβήθηκαν. Κρέμασε κουκουνάρια, φτερά, μικρά κλαδιά. Τό δέντρο άΐφνης έλαμψε κάτω από τό φεγγάρι. Κι όταν τελείωσε τήν φάτνη, γονάτισε καί είπε όλόκληρο τόν ύμνο πού είχε μάθει απ' έξω, κλαΐγοντας, γιατί δέν ήξερε ακόμα τί θά πεί «κλαΐω από χαρά».

Ένας κοκκινολαΐμης προσγειώθηκε στόν ώμο του. Τόν κοΐταζε βαθιά στά μάτια. Με τό ράμφος του έπιασε τό μικρό μεταλλικό τσιπάκι κάτω από τήν γλώσσα του Νικηφόρου. Ένα τσίμπημα. Μιά σταγόνα αίμα. Τό τσιπάκι έπese στό χῶμα. Γιά πρώτη φορά ό Νικηφόρος μίλησε έλευΐθερα: «Δόξα έν ύψίστοις Θεῳ... καί επί γῆς ειρήνη...».

Τά ζῶα στάθηκαν γύρω του σιωπηλά. Τό έλατο μύριζε μοσχοκάρυδο καί κανέλα. Καί κάπου μακριά, μία καμπάνα πού είχε νά χτυπήσει έκατό χρόνια, χτύπησε μέσα στή νύχτα. Τό ψεύτικο χιόνι τής πόλης, άξαφνα, άστραψε με άλλόκοτη λάμψη. Οί κάτοικοι βγήκαν στούς δρόμους. Όλα άρχισαν νά αποκτοΐν ένα καινούριο νόημα. Κάτι ζέσταινε τίς καρδιές τους, σάν θαλπωρή, πού δέν θυμόνταν ποτέ νά έχουν νιώσει. Τό ψεύτικο χιόνι πού ήταν τό ντεκόρ του μήνα 012, γιά νά θυμοΐνται άπλᾶ οί άνθρωποι τίς έποχές, (τότε ή θερμοκρασία πάντα ήταν ρυθμισμένη στούς 25 βαθμούς) άρχισε νά ψύχεται, καί άληθινές νιφάδες άρχισαν νά πέφτουν στήν πόλη...

Τό κρύο, πού γιά πρώτη φορά ένιωθαν, είχε μία ευεργεσία άλλόκοτη στήν ψυχή τους. Ό νοΐς τους άρχισε νά καθαρίζει, όλα αποκτοΐσαν μία παράξενη διαύγεια. Τά τσιπάκια στίς γλώσσες τους άρχισαν νά άπενεργοποιοΐνται καί μία άλλη μουσική γλώσσα τούς έκανε νά άνταλλάσσουν ματιές με τρυφερότητα κι ένδιαφέρον ό ένας γιά τόν άλλον. Ήταν σάν νά χιόνιζε αισθήματα, πού είχαν πρό πολλού ξεχάσει ότi υπήρχαν στίς καρδιές τους. Δέν ήθελαν πλέον νά τρέφονται με 365f24/7 καί γιά πρώτη φορά σκέφτηκαν νά φάνε άληθινό φαγητό, αλλά δέν ήξεραν νά μαγειρεύουν!

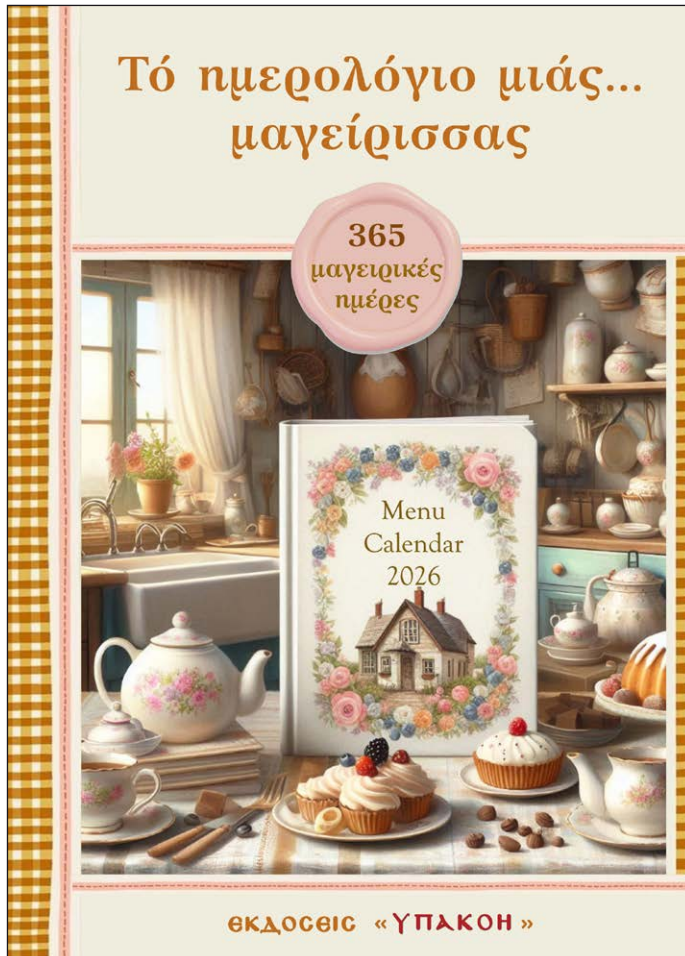
Ο Νικηφόρος ένιωσε ότι ένα μικρό θαῦμα είχε συντελεστεί στην πόλη του. Τήν πηγή δέν τήν ἤξερε, ἀλλά αὐτές οἱ χιονονιφάδες πού ἔπεφταν ἦταν σάν σήμαντρα χαρᾶς... Ἔψαξε πάλι στό μπαούλο τῆς γιαγιάς καί βρῆκε ἓνα βιβλίο μέ συνταγές πού κυκλοφορήθηκε τό 2025. Ἦταν τό «*Ἡμερολόγιο μιᾶς μαγείρισσας*»! Ἔτρεξε στήν κουζίνα νά βρεῖ ὑλικά πού ἡ μητέρα του φύλαγε στά εἰδικά ντουλάπια τῆς κατάψυξης. Βρῆκε καρύδια, κανέλα, μοσχοκάρυδο, ἀλεύρι, βούτυρο, ἀμύγδαλα κι ἓνα σωρό τέτοιες λιχουδιές. Ἀκολούθησε τήν συνταγή κι ἔφτιαξε τό πιό νόστιμο χριστουγεννιάτικο γλυκό. Ὑστερα κάλεσε ὅποιον ἀντίκριζε στόν δρόμο, νά τό μοιραστεῖ μαζί του καί τό γλυκό δέν τελείωνε, ὅσοι ἄνθρωποι κι ἂν ἔρχονταν κι ἔτρωγαν...

Καί ἡ πόλη, γιά πρώτη φορά μετά ἀπό χρόνια, ἔκανε τίς καμπάνες τῶν ἐκκλησιῶν πού ἦταν μουσεῖα πιά, νά ἠχήσουν χαρμόсуна μόνες τους καί γιά πρώτη φορά, μετά ἀπό χρόνια, τό «**Χριστός γεννᾶται, δοξάσατε**» ἔγινε μήνυμα, ὕμνος, προσταγή, πρόκληση καί πρόσκληση στήν χαρά τοῦ ἀνθρώπου καί πληρώθηκαν ὅλα μέ ἓνα ζεστό **ΦΩΣ**.

ΕΝΟΡΙΤΙΣΣΑ

Προλάβετε να προμηθευτείτε έγκαιρως τὸ νέο μας «**Ἡμερολόγιο μιάς... μαγείρισσας**» γιὰ τὸ 2026, ἓνα πρωτότυπο δῶρο ποὺ ἀπαντᾷ στὸ καθημερινὸ ἐρώτημα «*Τί θὰ φᾶμε σήμερα;*»

Ἔτοιμάστε εὐκόλες καὶ γρήγορες συνταγές, γιὰ κάθε μέρα τοῦ ἔτους, μὲ προτάσεις ὄχι μόνο γιὰ τὸ καθημερινὸ φαγητὸ αὐτῶν ποὺ ἀγαπᾶτε, ἀλλὰ καὶ ιδέες γιὰ γλυκὰ καὶ ἀλμυρὰ σνάκ, ἀκόμα καὶ μεζεδάκια γιὰ τὸ μουντιάλ! Περιλαμβάνει μεγάλη ποικιλία ἀπὸ φαγητὰ ἄλλα καὶ λαδερά, ἀνάλογα μὲ τὴν ἡμέρα, γιὰ ὅλο τὸ χρόνο ἀνάλογα μὲ τὶς νηστείες τῆς Ἐκκλησίας μας!

256 ἑγχρωμες σελίδες ποὺ φιλοξενοῦν συνταγές γιὰ ὅλες τὶς ἡμέρες τοῦ 2026 – καὶ ὄχι μόνο, ἀφοῦ οἱ συνταγές μποροῦν νὰ ἐφαρμοστοῦν σὲ κάθε ἡμερολογιακὸ ἔτος προσαρμόζοντας τὶς ἡμέρες σύμφωνα μὲ τὸ ἐορτολόγιο τοῦ κάθε ἐπόμενου χρόνου.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ

Χριστούγεννα! Μὲ πόση προσμονὴ περιμένουμε κάθε χρόνο αὐτὴ τὴ γιορτὴ! Πόσες φορές μετρήσαμε τὶς μέρες στὸ ἡμερολόγιο, περιμένοντας τὴν στιγμή πού ὅλος ὁ κόσμος θὰ φορέσει τὰ καλά του καὶ θὰ γεμίσει μὲ τὴν ἑξαψη τῶν ἡμερῶν! Τὰ χρυσᾶ ἀγγελούδια πού κοσμοῦν τὶς πλατεῖες, τὰ βελούδινα στολίδια στὰ δέντρα, ἀκόμη καὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι ἀλλάζουμε καὶ γινόμαστε λίγο πιὸ λαμπεροί. Εἶναι ὅμως μόνο αὐτὸ τὰ Χριστούγεννα; Δὲν ὑπάρχει τίποτα ἄλλο, τίποτα βαθύτερο καὶ οὐσιαστικότερο ἀπὸ τὶς γιρλάντες καὶ τὰ φωτάκια σὲ αὐτὴ τὴ γιορτὴ;

Πῶς μπορούμε νὰ ξεχνᾶμε πῶς κάτω ἀπὸ τὸ ἔλατο πού τόσο ἐπιμελῶς στολίζουμε, ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τοποθετοῦμε τὴ φάτνη, ὅτι οἱ καμπάνες τῶν κοντινῶν ἐκκλησιῶν ἤχοῦν δυνατὰ; Πῶς κλείνουμε τὰ αὐτιά μας μπροστὰ στὰ παιδιὰ πού ξεχύνονται στοὺς δρόμους τραγουδώντας τὰ κάλαντα καὶ μεταφέρουν τὸ μήνυμα τῆς ἐνανθρώπισης τοῦ Θεοῦ;

Τὰ Χριστούγεννα εἶναι ὄντως μιὰ ὑπέροχη γιορτὴ. Ὅχι ὅμως γιὰ κανέναν ἄλλο λόγο, πέρα ἀπὸ τὸ γεγονὸς πῶς, πολλὰ χρόνια πρὶν, ἐκείνη ἀκριβῶς τὴν ἡμέρα, ἄρχισε κάτι βαθὺ καὶ οὐσιαστικό. Ἐκείνη τὴν ἡμέρα ὁ Θεὸς ἐπέλεξε νὰ ἔρθει στὸν κόσμο ὡς ἄνθρωπος, ταπεινὰ καὶ ἥρεμα, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ σηκώσει τὴν κακία καὶ τὸ μῖσος τοῦ κόσμου στοὺς ὠμους του, δίνοντάς μας τὴν εὐκαιρία νὰ λυτρωθοῦμε ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες μας, νὰ ζητήσουμε ἔλεος καὶ νὰ μᾶς δοθεῖ. Μόνο καὶ μόνο ἐπειδὴ μᾶς ἀγαπάει! Πῶς θὰ μπορούσαμε ποτὲ νὰ Τὸν εὐχαριστήσουμε γιὰ ἓνα τόσο μεγάλο καὶ οὐσιαστικὸ δῶρο; Γίνεται ποτὲ νὰ ἀνταποδώσουμε τὸ ὕψος τῆς καλοσύνης καὶ τῆς εὐεργεσίας Του;

Ἄς χαροῦμε λοιπὸν αὐτὰ τὰ Χριστούγεννα γι' αὐτὸ τὸ δῶρο γιατί δὲν ὑπάρχει μεγαλύτερο θαῦμα σὲ αὐτὸ τὸν κόσμο ἀπὸ τὴν ἐνανθρώπηση τοῦ Μεσσία καὶ δὲν ὑπάρχει καλύτερος λόγος γιὰ νὰ ἔχουμε πίστη καὶ ἐλπίδα ἀπὸ αὐτόν. Ἄς ἀφήσουμε τὸ Θεὸ νὰ ἔρθει κοντά μας καὶ νὰ μᾶς γεμίσει ἀγαλλίαση. Ἄς Τὸν ἀφήσουμε νὰ θαυματοργήσῃ στὴ ζωὴ μας καὶ νὰ κάνει τὰ βάρη πού σηκώνουμε καθημερινὰ λίγο πιὸ ἐλαφριά.

Φέτος, ἃς κάνουμε τὴν ἀρχὴ καὶ ἃς μιμηθοῦμε τὸν μικρὸ Χριστὸ ποὺ μὲ τὴν ἀπέραντη ἀγάπη Του γιὰ κάθε ἕναν ἀπὸ ἐμᾶς ξεχωριστά, μᾶς διδάσκει τὴν ἀνιδιοτελεῖ προσφορὰ πρὸς τὸν συνάνθρωπο, ἀλλὰ καὶ τὴν Παναγία ποὺ μὲ ταπείνωση καὶ ἐμπιστοσύνη στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἀφῆθηκε νὰ γίνεи μέρος τοῦ σχεδίου Του γιὰ τὴ σωτηρία τῶν ἀνθρώπων. Ὅλοι ἀκούγοντας τὴν ἱστορία τῆς γέννησης τοῦ Ἰησοῦ θυμόμαστε τὴ συμβολὴ τῶν τριῶν μάγων ποῦ, μὲ τὴν ἀκλόνητη πίστη τους σὲ ἕναν Θεὸ ποὺ δὲν ἤξεραν, τὴν ἐπιμονὴ τους ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκούραστη ἀναζήτησή τους, μᾶς δείχνουν πὼς τὸ μοναδικὸ ποῦ πραγματικὰ χρειαζόμαστε γιὰ νὰ πλησιάσουμε τὸ Χριστὸ εἶναι ἡ πίστη καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη πὼς, ἂν ἀκολουθοῦμε τὸ λαμπερὸ ἀστὲρι στὸν οὐρανό, ὅσες φορές καὶ ἂν χάσουμε τὸν δρόμο μας, τελικὰ θὰ βρεθοῦμε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Μεσσία.

Ἄς ἔχουμε τὴν καθαρὴ καρδιὰ τῶν βοσκῶν ποῦ, χωρὶς δισταγμὸ στὸ ἄκουσμα τῆς γέννησης τοῦ Χριστοῦ, ἄφησαν τὰ κοπάδια τους ἀφύλαχτα, τὴν περιουσία τους δηλαδὴ καὶ τὴν εὐημερία τους, ἀναγνωρίζοντας πὼς τίποτα δὲν ἀξίζει ὅσο ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ.

Χριστούγεννα. Μιὰ ἐποχὴ γεμάτη ἐλπίδα καὶ ἀγάπη καὶ συγχώρεση, μιὰ ἐποχὴ γιὰ νὰ γίνουμε λίγο πιὸ φωτεινοὶ ἐπιτρέποντας στὸν Θεάνθρωπο νὰ γεννηθεῖ μέσα στὶς καρδιές μας, νὰ βλέπουμε σὲ κάθε ἄνθρωπο τὸ πρόσωπο τοῦ μικροῦ Χριστοῦ ποὺ μᾶς προσκαλεῖ νὰ ἀκολουθήσουμε τὰ βήματά του. Αὐτὴ λοιπὸν θὰ εἶναι ἡ εὐχή μου γιὰ ὅλους ἐμᾶς, νὰ μπορέσουμε φέτος νὰ βιώσουμε τὴ γέννηση τοῦ Θεοῦ παντοῦ γύρω μας καὶ μέσα μας, μὲ τὴν ἀκλόνητη πεποίθηση πὼς τὸ καλὸ ἔχει ἤδη νικήσει.

Ἀδαμαντία Τσιώνα
Μαθήτρια Β' Λυκείου

ΠΟΙΗΜΑ

Ο ΕΝΑΣ εν οι εκατόν
τζ' οι σσιοίλιοι ο κανέννας
τζ' ούτε ακούει ίντα που λαλεί
γυρών του ο καθέννας.

Ο ΕΝΑΣ εν φανερωτής
τζιαι φέγγει με το φως του
τζ' ούτε δικλά ποτζει ποδά
μόνον θωρεί ομπρός του.

Μιχάλης Πασιαρδής

Με άπειρη εκτίμηση
Ελένη (από Κύπρο)

Καί μέ τό ποίημα πού μᾶς ἔστειλε ἡ ἀναγνώστριά μας ἀπό τήν
Κύπρο, εὐχόμεστε σέ ὅλους σας

**ΚΑΛΑ ΚΑΙ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΑ
ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ**

Όροι Χρήσης & Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας

1. Πνευματικά Δικαιώματα Περιεχομένου

Το σύνολο του περιεχομένου που φιλοξενείται στο παρόν ηλεκτρονικό περιοδικό, «Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΧΡΟΝΟΥ», το οποίο περιλαμβάνει, ενδεικτικά, κείμενα, άρθρα, γραφικά, φωτογραφίες, σχέδια, βίντεο και αρχεία ήχου (εφεξής το «Υλικό»), αποτελεί αντικείμενο πνευματικής ιδιοκτησίας των Εκδόσεων «ΥΠΑΚΟΗ» και προστατεύεται από τις κείμενες εθνικές, κοινοτικές και διεθνείς διατάξεις περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας.

2. Άδεια Χρήσης του Υλικού

Το Υλικό διατίθεται στους επισκέπτες/αναγνώστες του ιστοτόπου αυστηρά για προσωπική χρήση. Απαγορεύεται ρητά οποιαδήποτε άλλη χρήση, όπως ενδεικτικά η αναπαραγωγή, αναδημοσίευση, αντιγραφή, αποθήκευση, πώληση, μετάδοση, διανομή, έκδοση, εκτέλεση, μετάφραση ή τροποποίηση τμήματος ή του συνόλου του Υλικού, χωρίς την προηγούμενη έγγραφη συναίνεση του δικαιούχου.

3. Περιορισμένη Άδεια

Κατ' εξαίρεση, επιτρέπεται η μεμονωμένη αποθήκευση ενός και μόνο αντιγράφου, τμήματος του Υλικού, σε έναν απλό προσωπικό ηλεκτρονικό υπολογιστή, αποκλειστικά για προσωπική και όχι για δημόσια ή εμπορική χρήση. Η δυνατότητα αυτή τελεί υπό την προϋπόθεση της μη απαλοιφής της ένδειξης προέλευσής του και της μη προσβολής των σχετικών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας.

4. Πνευματική Ιδιοκτησία Τρίτων

Σήματα, ονομασίες ή άλλα προϊόντα και υπηρεσίες τρίτων που ενδέχεται να αναφέρονται στις σελίδες του παρόντος περιοδικού, αποτελούν πνευματική και βιομηχανική ιδιοκτησία των αντίστοιχων δικαιούχων. Η εμφάνισή τους στον ιστότοπό μας δεν θα πρέπει να εκλαμβάνεται ως μεταβίβαση ή εκχώρηση άδειας ή δικαιώματος χρήσης τους.

5. Αιτήσεις Άδειας Χρήσης

Για οποιαδήποτε πληροφορία σχετικά με τη χρήση του Υλικού ή για την υποβολή αιτήματος χορήγησης άδειας αναπαραγωγής, παρακαλούμε επικοινωνήστε μαζί μας στην ηλεκτρονική διεύθυνση: verbalibris@gmail.com.